

Περιζήτητες θέσεις εργασίας βρίσκουν οι απόφοιτοι του ΟΠΑ!

Πρώτο στη χώρα μας κατατάσσεται το Ίδρυμα όσον αφορά την απορροφητικότητα αποφοίτων του. Στο σύνολο των αποφοίτων του ΟΠΑ, επτά στους δέκα ήδη εργάζονται. Η συντριπτική πλειονότητα είναι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης. Έξι στους εκατό αποφοίτους απασχολούνται σε επιχείρηση δικής τους ιδιοκτησίας. Εννέα στους δέκα αποφοίτους εργάζονται στην Ελλάδα.

Έρευνα | σελ. 16-18

ΟΠΑ NEWS

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Τεύχος 39 | Μάιος - Αύγουστος 2021

Free Press | www.aueb.gr/opanews

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Οι επιχειρήσεις μετά την πανδημία

Το νέο υβριδικό μοντέλο εργασίας.
Τα σύγχρονα εργαλεία διαχείρισης του ανταγωνισμού και ο κρίσιμος ρόλος των Σχολών Διοίκησης Επιχειρήσεων.
Οι καταϊσχυριστικές τεχνολογικές εξελίξεις και οι μεταβαλλόμενες τάσεις ζήτησης.
Η επάνοδος των Εξαγορών και Συγχωνεύσεων στο προσκήνιο.
Οι αναδυόμενες ευκαιρίες για τις ελληνικές οικογενειακές επιχειρήσεις.
Η κοινωνική επιχειρηματικότητα και η βιώσιμη καινοτομία.

Γράφουν οι:

Κώστας Μαρκίδης
Μιχαήλ Γ. Ιακωβίδης
Νίκος Βέττας
Βασίλης Παπαδάκης
Ιωάννης Θάνος
Ιωάννης Π. Χριστοδούλου

Αφιέρωμα | σελ. 9-15

Η Ευρώπη
στη σύγχρονη Ελλάδα

Η σταθερά του Ναβαρίνου

Όσα ανέφερε ο καθηγητής **Κέβιν Φέδερστροουν** της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Λονδίνου ως προσκεκλημένος ομιλητής εκδήλωσης του ΟΠΑ αφιερωμένης στη φετινή επέτειο της Επανάστασης του 1821.

Άποψη | σελ. 3

Η παιχνιδοποίηση στην υπηρεσία της μάθησης!

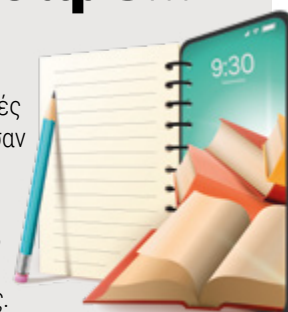
Τι δείχνουν τα αποτελέσματα παιχνιδοκεντρικού μαθησιακού πειράματος στο ΟΠΑ. Πώς το Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας μετέτρεψε την ψηφιακή διδασκαλία σε παιχνίδι, κατάφερε να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον των πρωτοετών φοιτητών και να οδηγήσει σε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα.

Έρευνα | σελ. 22-23

«Η χρονιά που ζήσαμε...»

Μέρος Β'

Τι λένε νέοι φοιτητές του ΟΠΑ που πέρασαν «εξ αποστάσεως» την πρώτη τους ακαδημαϊκή χρονιά, ωστόσο διατηρούν την αισιοδοξία τους.

Τα καλά νέα | σελ. 24

Editorial

Δημήτρης Μπουραντώνης
Πρύτανης του ΟΠΑ

Είμαστε έτοιμοι!

Η επόμενη μέρα είναι πιο κοντά όσο ποτέ. Πλέον φαίνεται να είναι στο χέρι της επιστήμης, αλλά και στο δικό μας η δυνατότητα να ορίσουμε ξανά τα πράγματα, προσδοκώντας ένα πραγματικά καλύτερο μέλλον για τους νέους και τη χώρα.

Για να φτάσουμε στον επιθυμητό στόχο, θα χρειαστούν πολλές μεγάλες μάχες σε όλα τα επίπεδα. Η κρίση και η πανδημία έχουν αφήσει πίσω τους –και θα αφήσουν ακόμα– πολλά κατάλοιπα. Σε κοινωνικό επίπεδο, τα πλήγματα είναι πολλά και ορισμένες ομάδες του πληθυσμού χρειάζονται στήριξη από όλους. Σε οικονομικό επίπεδο, τα πλήγματα είναι και θα είναι ακόμη περισσότερα. Αυτή είναι η σκληρή πραγματικότητα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε, ώστε να περάσουμε τον σκόπελο και να πάρμε ένα βήμα μπροστά.

Για να το πετύχουμε αυτό, είναι απαραίτητη η ενδελεχής ανάλυση του περιβάλλοντος, η κατανόηση των εξελίξεων, η προηγμένη έρευνα, η υλοποίηση εφαρμογών της τεχνολογίας, αλλά και η κατάλληλα στοχευμένη στρατηγική.

Στο τεύχος αυτό πραγματευόμαστε θέματα της επιχειρηματικότητας, της οικονομίας και της καινοτομίας από τη σκοπιά της στρατηγικής και των νέων επιχειρηματικών μοντέλων και τάσεων που χρειάζεται

να υλοποιήσουν οι επιχειρήσεις και οι φορείς τους τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Όπως πάντα, παρουσιάζουμε τα θέματα μέσα από την οπτική έγκριτων και διεθνούς εμβέλειας επιστημόνων και συνεργατών μας.

Μέσα σε αυτό το εξελισσόμενο και διαρκώς μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών δηλώνει έτοιμο να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες της ελληνικής οικονομίας. Με το εξαιρετικό ακαδημαϊκό και ερευνητικό προσωπικό που διαθέτει, με προγράμματα προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών που έχουν λάβει ιδιαίτερα σημαντικές διεθνείς διακρίσεις, με αποφοίτους έτοιμους να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη επιχειρήσεων, με οργανωμένες εκπαιδευτικές δομές που συνδέουν τους φοιτητές με την αγορά εργασίας, με το Κέντρο Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας να δίνει ζωή σε πολλές νέες ιδέες, να τις μετασχηματίζει σε υγιείς νεοφυείς επιχειρήσεις και να μεταφέρει νέα τεχνολογία στην αγορά.

Στον αγώνα αυτόν θα είμαστε νικητές. Γιατί και θέλουμε, και μπορούμε. Γιατί παίρνουμε την ευθύνη που μας αναλογεί –ως το κορυφαίο Ίδρυμα της χώρας στα επιστημονικά πεδία που θεραπεύει– για να συμβάλουμε καθοριστικά στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας, αντί να αναπαράγουμε κατεστημένες αντιλήψεις, που μας κρατούν δέσμιους στον αναχρονισμό. Γιατί έχουμε ως αποστολή να δημιουργούμε τους ανθρώπους εκείνους που θα οδηγήσουν –με το ήθος και τις ικανότητές τους– την κοινωνία και την οικονομία στη νέα εποχή.

Ναι, είμαστε έτοιμοι.

Καλό καλοκαίρι!

ΟΠΑ NEWS

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Free Press • Τεύχος 39

Ιστοσελίδα:
www.aueb.gr/opanews

ΕΚΔΟΤΗΣ
Οικονομικό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ – ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ
Σταθακόπουλος Βλάνης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ
Εργαστήριο Επιχειρησιακής
Επικοινωνίας (BCLab)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ
Δημητριάδης Σέργιος
Κακούρος Γιώργος
Κανδεράκη Έλενα
Κυρέζης Νίκος
Λιάτσου Μαρία
Λυμπερόπουλος Δημήτρης
Παναγιωτίδου Αγγελική
Σπανού Λιζέτα

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
Κώστη Αντωνέτα

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Inconcept LTD

H ENTRUST έχει επιμεληθεί
τη σχεδίαση λογοτύπου
της «ΟΠΑ News».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
Φωτογραφική Ομάδα του ΟΠΑ
Αρχείο του ΟΠΑ
Image Bank

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
PressiousArvanitidis
216 100 5100

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
opanews@aub.gr

Ενυπόγραφα άρθρα και απόψεις
δεσμεύουν μόνον τους
συντάκτες τους.
Επιτρέπεται η αναδημοσίευση
οποιοδήποτε μέρους της ύλης
της εφημερίδας, αρκεί
να είναι ακριβής και να
αναφέρεται η πηγή.

ΑΞΙΖΕΙ
ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΕΤΕ

της Χριστίνας Δεληγλόου, Αναπληρώτριας Προϊσταμένης Βιβλιοθήκης του ΟΠΑ

Οι αρχαίοι Έλληνες στην υπερπόντια εξάπλωσή τους

Η εξάπλωση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού μέσω της Ευρώπης στην Αφρική και στην Εγγύς Ανατολή άρχισε πολύ πριν από την πλήρη άνθηση του κλασικού ελληνικού πολιτισμού. Το βιβλίο «Οι Έλληνες στην υπερπόντια εξάπλωσή τους – Οι πρώτες αποικίες και το εμπόριό τους» του **John Boardman** καταδεικνύει τη σπουδαιότητα της αρχαιολογίας στην ανασύσταση μιας από τις πλέον καθοριστικές περιόδους της ευρωπαϊκής ιστορίας. Μετά τους «σκοτεινούς χρόνους», με τον μειωμένο πληθυσμό και τη σχετική πενία, οι Έλληνες έβαλαν πλώρη για τον βορρά, τον νότο, την ανατολή και τη δύση, για να ιδρύσουν εμπορικούς σταθμούς και αποικίες, να επωφεληθούν από υλικά και εμπειρίες που μπορούσαν

να αντλήσουν και να διασπείρουν τα αγαθά του ταχέως αναπτυσσόμενου λαμπού πολιτισμού τους.

Σε κριτική της πρώτης έκδοσης (*The Greeks Overseas*, 1964), το *Times Literary Supplement* περιγράφει το βιβλίο ως «αριστοτεχνική επισκόπηση ενός θέματος που χρήζει διαρκούς επανεκτίμησης». Έκτοτε το έργο έχει επανεκδοθεί με αναθεωρημένο κείμενο, συμπλήρωση παραπομπών και εμπλουτισμό της εικονογράφησης.

Ο συγγραφέας Τζον Μπόρντμαν είναι ομότιμος καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας και Τέχνης στην Οξφόρδη.

Το βιβλίο είναι διαθέσιμο στη Συλλογή Βιβλίων Έρευνας της Βιβλιοθήκης του ΟΠΑ.

„Σήμερα η Ελλάδα καθορίζει την έλλειψη ολοκλήρωσης της Ευρώπης.

Η Ευρώπη στη σύγχρονη Ελλάδα Η σταθερά του Ναβαρίνου

Ο καθηγητής Κέβιν Φέδερστοουν προσκεκλημένος ομιλητής εκδήλωσης του ΟΠΑ αφιερωμένης στη φετινή επέτειο της Ελληνικής Επανάστασης

Επιμέλεια: Κλεονίκη-Κέλλυ Καραγκούνη, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του ΟΠΑ

Εορτάζοντας τη συμπλήρωση 200 ετών από την Επανάσταση του 1821, το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών διοργάνωσε άλλη μία εκδήλωση που προσέλκυσε έντονο ενδιαφέρον. Έτσι, το απόγευμα της 1ης Ιουνίου πλήθος διαδικτυακών επισκεπτών είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μια διάλεξη (στην αγγλική γλώσσα) με τίτλο «Europe in Modern Greece: the Constant Navarino» του καθηγητή **Κέβιν Φέδερστοουν**, ο οποίος είναι κάτοχος της Έδρας Ελευθέριος Βενιζέλος και καθηγητής Σύγχρονων Ελληνικών Σπουδών και Ευρωπαϊκής Πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο του London School of Economics & Political Science (LSE). Ακολούθησε συζήτηση με τον **Γιώργο Παγούλατο**, καθηγητή Ευρωπαϊκής Πολιτικής και Οικονομίας στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών του ΟΠΑ και γενικό διευθυντή του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). Ο διακεκριμένος καθηγητής της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Λονδίνου ανέφερε, μεταξύ άλλων, τα παρακάτω:

Αυτή η σταθερά περιλαμβάνει τις Μεγάλες Δυνάμεις εκείνης της εποχής, που συνεργάζονταν τακτικά για να προσδιορίσουν τη μοίρα της Ελλάδας, υλοποιώντας μια παρέμβαση που θα της επέτρεπε να ευδοκιμήσει και να ευημερήσει. Βέβαια, το κίνητρό τους ήταν το στρατηγικό τους συμφέρον – πολύ περισσότερο απ’ ό,τι η κανονιστική επίδραση του φιλελληνισμού.

Το περιεχόμενο του Ναβαρίνου αντικατοπτρίζεται στις εικόνες της Ελλάδας τον 19ο αιώνα κατά τις κρίσεις χρέους της. Ωστόσο, η κανονιστική βούληση του νεοσύστατου ελληνικού κράτους να μιμηθεί έναν “εκσυγχρονισμό”, όπως ορίστηκε από τις ευρωπαϊκές δυνάμεις, εμποδίστηκε από μια στρατηγική ανικανότητα να το πράξει πλήρως – γεγονός που θεωρείται το αντίστροφο της ευρωπαϊκής προσέγγισης στην Ελλάδα.

Με αυτή την αναντιστοιχία μεταξύ Ελλάδας και Ευρώπης, η επιδίωξη της Ελλάδας “να προλάβει ώστε να μη μείνει πίσω” μοιάζει με ένα ατελές ψυχολογικό δράμα.

Πριν από μερικά χρόνια, σε μία άλλη περίπτωση, αναφέρθηκα στους δεσμούς της Ιταλίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση ως ένδειξη της στρατηγικής αξιοποίησης ενός εξωτερικού περιορισμού (vincolo esterno). Ένας Ιταλός τεχνοκράτης, ο *Γκουίντο Κάρλι*, είχε υποστηρίξει ότι η οικονομική πρόοδος της Ιταλίας από το 1949 στηριζόταν σε αυτά τα “εξωτερικά δεσμά” με την Ευρώπη.

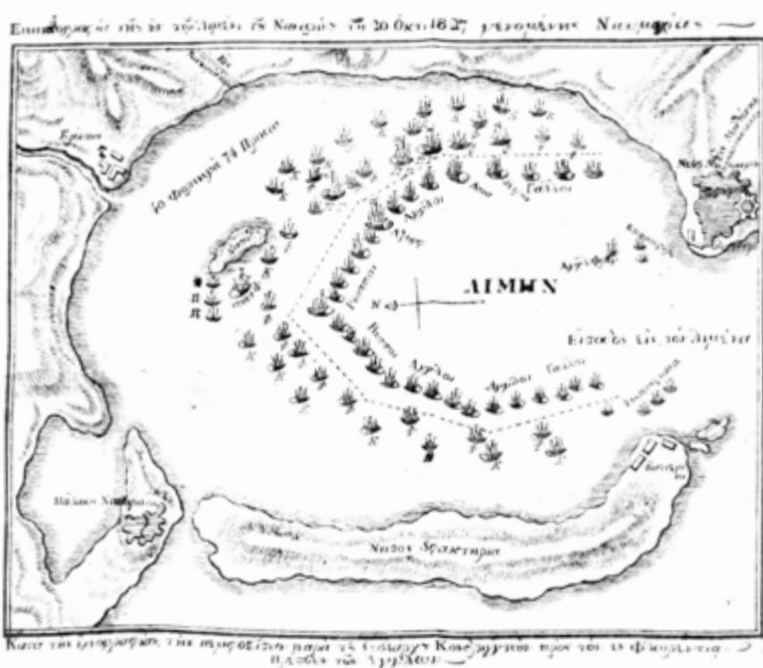
Θα ήθελα λοιπόν να θέσω ορισμένους προβληματισμούς σχετικά με το γιατί απαιτείται ένα νέο είδος ευρωπαϊκού εξωτερικού περιορισμού για την Ελλάδα σήμερα. Δεν είναι βέβαιο ότι κράτη-μέλη όπως η Ελλάδα μπορούν να επιτύχουν επαρκείς μεταρρυθμίσεις χωρίς η Ευρωπαϊκή Ένωση να αναπτύξει νέους μηχανισμούς παρέμβασης και στήριξης. Αυτοί οι μηχανισμοί, φυσικά, θα πρέπει να υπερβούν τη μορφή της τρόικας κατά την πρόσφατη κρίση χρέους – παραμένει ακόμα ασαφές αν ο νέος ευρωπαϊκός Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας θα είναι μια πνοή αλλαγής από αυτή την άποψη.

Όπως σωστά δήλωναν διαχρονικά οι φιλέλληνες, η Ελλάδα όρισε την “Ευρώπη”. Μπορούμε όμως να προσθέσουμε ότι σήμερα η Ελλάδα καθορίζει την έλλειψη ολοκλήρωσης της Ευρώπης – τα όρια της ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δράσει – και αυτό μπορεί να επιφέρει κρίσιμα συνεπακόλουθα».

«Η “Ευρώπη” υπήρξε σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη του νεοελληνικού έθνους-κράτους. Αυτό είναι αδιαμφισβήτητο. Και οφείλουμε να αναγνωρίσουμε εξ αρχής ότι η Ελλάδα – από την εποχή των Περισικών Πολέμων και μετά – έδωσε στην Ευρώπη πολλές από τις μεταγενέστερες πολιτιστικές αξίες της.

Ας αναλογιστούμε τώρα τη σχέση της Ελλάδας με την Ευρώπη στη σύγχρονη περίοδο, διερευνώντας τι έχει δώσει η Ευρώπη στην Ελλάδα. Η Ευρώπη, ως εξωτερική “άλλη”, δόμησε μεγάλο μέρος της αναπτυξιακής πορείας της χώρας. Σε μερικούς από τους δεσμούς

της σύγχρονης Ελλάδας με την Ευρώπη μπορούμε κάλλιστα να ανιχνεύσουμε μια σταθερά που χρονολογείται από τη ναυμαχία του Ναβαρίνου το 1827.

ΟΠΑ και Kelley School of Business του Indiana σε ενδιαφέρουσα συνεργ

Η πρώτη επιτυχημένη σύμπραξη των δύο Ιδρυμάτων δημιούργησε τις

του Καθηγητή **Βασίλη Παπαδάκη**, Αντιπρύτανη Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης του ΟΠΑ

Ακαδημαϊκή συνεργασία με μία από τις σπουδαιότερες Σχολές Διοίκησης Επιχειρήσεων του κόσμου, την Kelley School of Business του Πανεπιστημίου της Ιντιάνα, ξεκίνησε το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών μετά την υπογραφή σχετικού μνημονίου μεταξύ των δύο Ιδρυμάτων.

Η φημισμένη Σχολή των ΗΠΑ κατατάσσεται ως MBA στην 3η θέση στο πεδίο του μάρκετινγκ και στην 7η ως προς την ποιότητα του διδακτικού της προσωπικού από το Princeton Review 2021, ενώ οι φορείς Poets & Quants και U.S. News & World Report την έχουν ανακηρύξει ως το 23ο MBA στις ΗΠΑ για το 2021 και το 2022, αντίστοιχα. Επιπλέον, στην κατάταξη QS MBA Rankings 2021 η Kelley School of Business κατακτά τη 19η θέση μεταξύ των Business Schools στις ΗΠΑ και την 38η παγκοσμίως. Τέλος, το Forbes την κατατάσσει 19η μεταξύ των αμερικανικών Business Schools.

Το Μνημόνιο Πρόθεσης Συνεργασίας (Memorandum of Intent for Collaboration) που υπογράφηκε ακολούθησε την ιδιαίτερα επιτυχημένη σύμπραξη που ανέπτυξαν τα δύο Ιδρύματα, στο πλαίσιο της οποίας επελέγησαν 22 προπτυχιακοί φοιτητές από τα τέσσερα Τμήματα της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων

του ΟΠΑ, που συνεργάστηκαν με αντίστοιχο αριθμό φοιτητών της Kelley School of Business του Πανεπιστημίου της Ιντιάνα και μελέτησαν –σε μεικτές ομάδες– μια γρήγορα αναπτυσσόμενη ελληνική νεοφυή επιχείρηση.

Συγκεκριμένα, οι 44 συνολικά φοιτητές χωρίστηκαν σε μεικτές ομάδες και μελέτησαν την εταιρεία e-satisfaction. Σε συνεργασία με τον συνιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο της νεοφυούς εταιρείας **Βαγγέλη Κοτσώνη**, δημιουργήθηκε μια μελέτη περί-

πτωσης και ένας αριθμός ερωτημάτων στρατηγικής προς διερεύνηση.

Οι φοιτητές του ΟΠΑ είχαν πρόσβαση στο canvas learning management system του Πανεπιστημίου της Ιντιάνα, το οποίο δημιουργήθηκε ειδικά για το έργο αυτό, στην ψηφιακή βιβλιοθήκη του αμερικανικού Ιδρύματος, καθώς και σε άλλες πηγές σχετικές με την προς ανάλυση επιχείρηση.

Η συνεργασία υλοποιήθηκε το εαρινό εξάμηνο και σε χρονικό διάστημα μιας εβδομάδας. Στο τέλος αυτής της εβδομάδας, όλες οι ομάδες παρουσίασαν τις προτάσεις τους και αξιολογήθηκαν για την πληρότητα και την τεκμηρίωσή τους. Οι Έλληνες φοιτητές έλαβαν Πιστοποιητικό συμμετοχής από την Kelley School of Business, ενώ οι φοιτητές του Πανεπιστημίου της Ιντιάνα έλαβαν αντίστοιχο Πιστοποιητικό από το ΟΠΑ.

Η αρχική ιδέα προήλθε από τη Senior Lecturer στο Πανεπιστήμιο της Ιντιάνα **Τατιάνα Κολοβού** και υποστηρίχθηκε από το ΟΠΑ και τον Αντιπρύτανη Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης, μαζί με τους καθηγητές **Ειρήνη Βουδούρη**, **Σπύρο Σπύρου** και **Βλάση Σταθακόπουλο** της Σχολής Διοίκησης Επιχειρήσεων του Ιδρύματος.

”

Το ξεκίνημα μιας μακροχρόνιας αμοιβαίας επωφελούς ακαδημαϊκής συνεργασίας είναι γεγονός.

Τι είπαν φοιτήτριες και φοιτητές που συμμετείχαν

«Μας δόθηκε η ευκαιρία να συνεργαστούμε με φοιτητές από το ΟΠΑ με αντικείμενο τη μελέτη μιας ελληνικής startup. Τα μέλη κάθε ομάδας συνεργάστηκαν έχοντας να αντιμετωπίσουν τις διαφορές ώρας και τα αυστηρά χρονοδιαγράμματα εργασίας, για να δημιουργήσουν μια παρουσίαση με ουσιαστικές προτάσεις. Θα είμαι για πάντα ευγνώμων για αυτή την εμπειρία συνεργασίας με φοιτητές από την Ελλάδα. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τη **Sara Fortriede**, τον **Λευτέρη Κατσικά** και τη **Φωτεινή Κέρογλου**, που υπήρξαν εξαιρετικοί συνεργάτες, καθώς επίσης την Τατιάνα Κολοβού, η οποία μας πρόσφερε μέσω του μαθήματός της αυτή την εμπειρία».

Kennedy Day, Kelley School of Business

«Οφείλω να πω πως ήταν μια ιδιαίτερη εμπειρία. Κατάφερα να κάνω νέους φίλους και να μάθω να εργάζομαι με άτομα πολύ διαφορετικά από εμένα. Έμαθα να συνεργάζομαι μέσα σε μια κουλουρά τελεώς διαφορετική απ' ό,τι είχα συνηθίσει. Κρίμα που δεν γνωρίσαμε τα παιδιά από κοντά! Ωστόσο, χαίρομαι που είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε την κυρία Κολοβού και τον κ. Παπαδάκη. Ευχαριστώ πολύ για την όμορφη και ξεχωριστή εμπειρία!».

Χρυσομάλλη Καρέκου, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

University γιασία

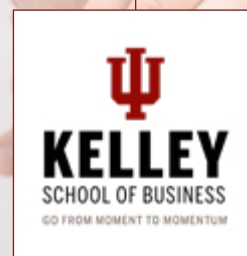
συνθήκες για την περαιτέρω συνεργασία τους

Tatiana Kolovou,
Senior Lecturer,
Kelley School of Business,
Indiana University

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ
ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS

«Οι φοιτητές μας έμαθαν πώς να συνεργάζονται αποτελεσματικά μεταξύ διαφορετικών χρονικών ζωνών, διαφορετικών τρόπων σκέψης και επιχειρηματικών μοντέλων», δήλωσε σχετικά η κυρία Κολοβού. «Ως ακαδημαϊκός, είμαι πολύ ικανοποιημένη που συνέβαλα στη δημιουργία ενός πλαισίου μάθησης που προσομοιάζει την πραγματικότητα του κόσμου των επιχειρήσεων. Ως Ελληνίδα, είμαι υπερήφανη που οι φοιτητές μας συνέβαλαν με ιδέες και προτάσεις στον στρατηγικό διάλογο της e-satisfaction, μιας πολύ ενδιαφέρουσας ελληνικής νεοφυούς επιχείρησης, η οποία διαθέτει μία εντυπωσιακή διοικητική ομάδα».

«Χαρήκαμε πολύ τη συμμετοχή μας σε αυτή την εξαιρετική πρωτοβουλία, η οποία ήταν μια ωφέλιμη ευκαιρία για εμάς να συζητήσουμε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε και να ακούσουμε ιδέες από ομάδες πολύ ταλαντούχων φοιτητών», ανέφερε ο κ. Κοτσώνης από την πλευρά της startup. «Προσωπικά εντυπωσιάστηκα από το πόσο γρήγορα ξεπέρασαν τη διαφορά ώρας και τις προκλήσεις της απομακρυσμένης συνεργασίας και πώς κατάφεραν μέσα σε τόσο λίγο χρόνο να δουλέψουν ομαδικά, να κατανοήσουν τις προκλήσεις μας και να κάνουν προτά-

σεις που μας έδωσαν πραγματική αξία για τα επόμενά μας βήματα. Συγχαρητήρια και στους φοιτητές και στους εμπνευστές και σε όλους όσοι συμμετείχαν στην οργάνωση αυτής της πολύ όμορφης συνεργασίας!»

Το ΟΠΑ ξεκίνησε μια πολύ ενδιαφέρουσα συνεργασία, η οποία φέτος πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά λόγω της πανδημίας. Ευελπιστούμε ότι το 2022 θα έχουμε τη δυνατότητα να φιλοξενήσουμε φοιτητές και φοιτήτριες του Πανεπιστημίου της Ιντιάνα και τους καθηγητές και τις καθηγήτριές τους στην Αθήνα. Ελπίζουμε ότι αυτό είναι το ξεκίνημα μιας μακροχρόνιας αμοιβαίας επωφελούς συνεργασίας, η οποία φιλοδοξούμε να επεκταθεί και σε θέματα κοινής έρευνας, διδασκαλίας, ανταλλαγής φοιτητών και καθηγητών, σε μεταπτυχιακά προγράμματα και άλλες ακαδημαϊκές δραστηριότητες. Είμαι ευτυχής που το πρώτο project, το οποίο αφορούσε τη μελέτη μιας αναπτυσσόμενης ελληνικής νεοφυούς επιχείρησης, ολοκληρώθηκε με πολύ μεγάλη επιτυχία, αφήνοντας ενθουσιασμένους και τους φοιτητές των δύο Ιδρυμάτων, και τους καθηγητές, αλλά και τα στελέχη της μελετώμενης εταιρείας.

«Είναι μια καταπληκτική προσπάθεια, που αξίζει όλοι να επικροτήσουμε, καθώς στοχεύει στην ανάπτυξη διεθνών σχέσεων του Πανεπιστημίου μας με ένα άξιο και πολύ καλά οργανωμένο Ίδρυμα της Αμερικής. Σίγουρα, είναι μια πολύ ευχάριστη συνεργασία, που ανοίγει δρόμους διεθνοποίησης, δημιουργεί ισχυρούς συνεργατικούς δεσμούς με ξένα πανεπιστήμια και, πάνω απ' όλα, θα εμφυσήσει σε εμάς, τους φοιτητές, τις αρχές της επικοινωνιακής συνεργασίας, της γόνιμης αλληλεπίδρασης και της αποτελεσματικής ομαδικής εργασίας με φοιτητές διαφορετικής χώρας και κουλτούρας».

Ναταλία Τσαμτσούρη, Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας

«Η παρούσα συνεργασία αποτελεί αρωγό στην περαιτέρω ανάπτυξη της εξωστρέφειας του ΟΠΑ και αντικατοπτρίζει το υψηλό επιπέδου πρόγραμμα σπουδών του. Αναμφισβήτητο, είναι μια δράση από την οποία τόσο το Πανεπιστήμιό μας όσο και οι φοιτητές του έχουν πολλά να αποκομίσουν».

Κωνσταντίνος Δημητρακόπουλος,
Τμήμα Λογιστικής
και Χρηματοοικονομικής

«Η εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συνεργασία του ΟΠΑ με την κορυφαία Kelley School of Business αποδεικνύει έμπρακτα πως το Πανεπιστήμιο δεν αρκείται στο να προσφέρει στείρα γνώση στους φοιτητές, αλλά τους δίνει τη δυνατότητα να την εφαρμόσουν. Με αυτόν τον τρόπο, το ΟΠΑ θέτει τις βάσεις για μελλοντικές συνεργασίες και με άλλα πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο».

Ευαγγελία Ταμπάκη, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

”

Η σύγχρονη επιχειρηματικότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την τεχνολογική εξέλιξη.

«Στις ομάδες δεν υπάρχουν διαχωρισμοί»

Η ισότητα των φύλων

ως επιχειρηματική αναγκαιότητα

της Λιζέτας Σπανού

Για το γυναικείο επιχειρείν εν μέσω πανδημίας, το «άνοιξε κλείσε» του λιανεμπορίου, αλλά και τις ευκαιρίες που διαφαίνονται στον κλάδο των σούπερ μάρκετ και των καταστημάτων ευκολίας κατέχει τις απόψεις της η κυρία **Δέσποινα Ξινού**, πρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος της OK! Anytime Markets A.E., σε συνέντευξη που παραχώρησε στην «ΟΠΑ News».

Πώς οργανώνετε τη δραστηριότητά σας στη μετά COVID εποχή;

Οι επόμενοι μήνες σαφώς και διέπονται από μια αισιοδοξία, καθώς τα δύσκολα –θέλουμε να πιστεύουμε– βρίσκονται στο χθες. Είναι, ωστόσο, σαφές πως το διάστημα που πέρασε άφησε κατάλοιπα και πληγές, οι οποίες θα επουλωθούν σταδιακά. Ο κλάδος των σούπερ μάρκετ έδειξε ότι είναι εκεί, δίπλα στους καταναλωτές, καθ' όλη τη διάρκεια της πανδημίας. Αφουγκράστηκε τις ανάγκες του καταναλωτή, προσαρμόστηκε στις νέες συνθήκες, δημιούργησε ένα ασφαλές περιβάλλον για τις αγορές του νοικοκυριού. Αποδείξαμε ότι είμαστε ένα ενεργό κομμάτι της ζωής των καταναλωτών και της ίδιας της κοινωνίας σε όλες τις συνθήκες και τις δυσκολίες.

Από κάθε κρίση προκύπτουν πάντα και ευκαιρίες. Ποιες κινήσεις πρέπει να κάνουν τώρα οι επιχειρήσεις;

Η κατάφαση αυτή αποτελεί όντως ένα γεγονός. Πάντα υπάρχει χώρος για να προκύψει μια ευκαιρία, ακόμη και όταν τα πράγματα παρουσιάζονται δυσώιωνα στην αρχή. Η ψυχραιμία και η σωστή αξιολόγηση της κατάστασης που αφορά την εκάστοτε επιχείρηση θα αποτελέσουν τον καταλληλότερο σύμβουλο. Οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να θέσουν ποιοτικούς στόχους, επενδύοντας στον μέγιστο βαθμό στους ανθρώπους που τις στήριξαν και τις εμπιστεύτηκαν. Επίσης, καλούνται να βρίσκονται ένα βήμα μπροστά από τον παλμό της επικαιρότητας, επενδύοντας στις νέες τεχνολογίες και σε καινοτομίες που θα αποτελέσουν την αρχή για την εξέλιξη.

Η γυναικεία επιχειρηματικότητα βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πώς αποτιμάτε τη δική σας εμπειρία;

Επιτέλους τα πράγματα βρίσκονται «στην ίδια σελίδα» και για τους άντρες και για τις γυναίκες, παρόλο που ακόμα υπάρχει περιθώριο βελτίωσης. Εγώ ξεκίνησα να εργάζομαι στην ΞΥΝΟΣ Α.Ε., κάνοντας τα πρώτα μου βήματα στον κλάδο των σούπερ μάρκετ δίπλα

στον πατέρα μου και στον αδελφό μου. Σταδιακά κατάφερα να αποκτήσω το δικό μου μερίδιο σε ένα άκρως ανταγωνιστικό, αλλά και ανδροκρατούμενο επιχειρηματικό περιβάλλον. Από το 2004 ξεκίνησε η λειτουργία της OK! Anytime Markets A.E. και η νέα μου επιχειρηματική δραστηριότητα ως προέδρου και διευθύνουσας συμβούλου της εταιρείας. Σήμερα συνεχίζουμε με την ίδια αφοσίωση, θέτοντας υψηλότερους στόχους για την καλύτερη δυνατή εξέλιξη της εταιρείας μας.

Τι χρειάζεται να γίνει ώστε να αναδειχθεί η γυναικεία επιχειρηματικότητα στη χώρα μας;

Η περίοδος που διανύουμε είναι αναμφισβήτητη μια περίοδος οικονομικής ύφεσης, με τη χώρα μας να προσπαθεί σταδιακά να ανακάμψει. Για να επιβιώσει ένας επιχειρηματίας –πόσω μάλλον μια γυναίκα– μέσα σε αυτό το σύνθετο περιβάλλον, θα πρέπει να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται. Συγκεκριμένα, η αδιάκοπη ενδυνάμωση των στελεχών μας, η προσήλωσή μας στην καινοτομία των υπηρεσιών μας και η προσφορά μας στους συνεργάτες μας, αλλά και στον καταναλωτή, αποτελούν στοιχεία που συντελούν στην ανάδειξη της επιχειρηματικότητας. Ταυτόχρονα, η σύγχρονη επιχειρηματικότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την τεχνολογική εξέλιξη και την αναβάθμιση της ποιότητας στο σύνολο της επιχείρησης.

Η ισότητα των φύλων έχει μπει στην ατζέντα εταιρικής υπευθυνότητας πολλών οργανισμών. Η εταιρεία σας τηρεί κάποια στρατηγική στο συγκεκριμένο ζήτημα;

Για εμάς η ισότητα των φύλων δεν είναι απλώς ένα θέμα εταιρικής υπευθυνότητας, αλλά θέμα αρχών που διέπουν την ίδια την εταιρεία μας. Αυτό αποδεικνύεται εμπράκτως από την ποσοστίαση των εργαζομένων μας: 48% γυναίκες και 52% άνδρες. Το ίδιο ισχύει και για τη διοικητική ομάδα, που αποτελείται από 5 γυναίκες και 6 άνδρες, δηλαδή 45% γυναίκες και 55% άνδρες. Το ανθρώπινο δυναμικό μας αποτελεί τον πυρήνα όλων των ενεργειών και εξελίξεων της εταιρείας μας. Είναι η κινητήριος δύναμη για να πάμε στο αύριο όλοι και όλες μαζί, ως ομάδα. Στις ομάδες δεν υπάρχουν διαχωρισμοί και διακρίσεις. Υπάρχει μόνον ο σεβασμός προς καθεμία προσωπικότητα, προς καθεμία ανθρώπινη οντότητα. Με σεβασμό λοιπόν, αγάπη και –σίγουρα– αμέριστη στήριξη αντιμετωπίζουμε τον κάθε εργαζόμενο μας, τον κάθε συνεργάτη μας και τον κάθε καταναλωτή μας. Είμαστε πολύ τυχεροί που η ομάδα των OK! Markets, στο σύνολό της, σέβεται και υπηρετεί τις αξίες της εταιρείας μας.

Την τριτοβάθμια εκπαίδευση με την αγορά εργασίας συνδέει το Project Future

Πολύτιμη η συμβολή του ΟΠΑ στο πρόγραμμα

Τον 6ο κύκλο του ολοκλήρωσε το Project Future, το πρόγραμμα εταιρικής υπευθυνότητας της Τράπεζας Πειραιώς, το οποίο παρέχει σε νέους/νέες πτυχιούχους τη δυνατότητα ποιοτικής εξειδικευμένης εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα συνεχίζεται με αμείωτη δυναμική, με στόχο να έχει πραγματικό θετικό αποτύπωμα στη στήριξη της νέας γενιάς.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τράπεζα Πειραιώς διερευνά μαζί με το ReGeneration, που είναι βασικός συνεργάτης του προγράμματος, τις ανάγκες της αγοράς και σχεδιάζει –σε σύμπραξη με αναγνωρισμένους εκπαιδευτικούς φορείς– τα εξειδικευμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία αναπροσαρμόζει σε κάθε κύκλο με βάση το feedback που λαμβάνει από τους εκπαιδευόμενους και τις επιχειρήσεις.

Ήδη, μετά την ολοκλήρωση του 6ου κύκλου, γίνεται η προετοιμασία για τον επόμενο, που θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο. Συνολικά στους έξι κύκλους έχουν υποβληθεί σχεδόν 25.000 αιτήσεις συμμετοχής, δικαιώνοντας την επιλογή

της τράπεζας να υλοποιεί το πρόγραμμα με συνέπεια δύο φορές τον χρόνο.

Όπως τόνισε ο Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς κ. **Χρήστος Μεγάλου** μιλώντας στους συμμετέχοντες του 6ου κύκλου, είναι πολύ ενθαρρυντικό ότι και σε αυτόν τον κύκλο καταγράφηκε ρεκόρ αιτήσεων νέων πτυχιούχων, ενώ η πανδημία δεν ανέκοψε τη ροή προσλήψεων αποφοίτων του προγράμματος.

Το γεγονός ότι περισσότεροι από έξι στους δέκα αποφοίτους του προγράμματος βρίσκουν θέση στην αγορά εργασίας και στις συνεργαζόμενες εταιρείες καταδεικνύει το υψηλό επίπεδο της εξειδικευμένης εκπαίδευσης που προσφέρεται. Μάλιστα, ποσοστό άνω του 90% των προσληφθέντων έχουν ανανεώσει την αρχική 6μηνη σύμβασή τους και παραμένουν στη θέση τους. Μέχρι σήμερα μέσω του Project Future έχουν εξειδικευτεί 927 νέοι/νέες πτυχιούχοι και έχουν βρει εργασία 571 νέοι/νέες πτυχιούχοι.

Η κοινωνική απόδοση του προγράμματος έχει αποτιμηθεί από το Κέντρο Αειφορίας μέσω της μεθο-

δολογίας Social Return on Investment (SROI), σύμφωνα με την οποία για κάθε 1 ευρώ επένδυσης της τράπεζας επιστράφηκαν στην κοινωνία περισσότερα από 3 ευρώ κοινωνικής αξίας. Είναι ενδεικτικό της σταθερής βελτίωσης του προγράμματος ότι στους δύο πρώτους κύκλους είχαν παραχθεί περίπου 2 ευρώ κοινωνικής αξίας για κάθε 1 ευρώ που είχε επενδυθεί από την τράπεζα στο πρόγραμμα.

Το Project Future απευθύνεται σε πτυχιούχους έως 29 ετών με μηδαμινή ή έως τριετή εργασιακή εμπειρία. Όσοι και όσες ολοκληρώσουν επιτυχώς τα στάδια αξιολόγησης του προγράμματος, ξεκινούν την εκπαίδευσή τους με ένα τριήμερο training, που στοχεύει στην ανάπτυξη των προσωπικών και επαγγελματικών τους δεξιοτήτων, και ακολουθούν οι εξειδικευμένες εκπαιδεύσεις.

Στον 6ο κύκλο οι νέοι/νέες πτυχιούχοι που συμμετείχαν είχαν την ευκαιρία να εκπαιδευτούν σε έναν από τους παρακάτω πυλώνες:

- Digital Marketing & eCommerce Young Practitioners, υπ' ευθύνη της EY
- Project Management with Agile Specialization, υπ' ευθύνη της Code.Hub
- Front-End Web Development, υπ' ευθύνη της Code.Hub
- .NET, υπ' ευθύνη της Code.Hub
- DevOps Engineering, υπ' ευθύνη της Code.Hub
- Business Intelligence & Data Sciences, υπ' ευθύνη της Code.Hub
- Human Resources Management, υπ' ευθύνη του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μετά την ολοκλήρωση κάθε κύκλου, τα βιογραφικά των συμμετεχόντων αναρτώνται στην πλατφόρμα του ReGeneration και παραμένουν διαθέσιμα στις περισσότερες από 700 συνεργαζόμενες με το πρόγραμμα επιχειρήσεις για έναν χρόνο, με στόχο την απορρόφηση των νέων σε θέσεις εργασίας με τουλάχιστον εξάμηνη σύμβαση και ελάχιστο μισθό €750 μεικτά.

Το Project Future πραγματοποιείται σε συνεργασία με το ReGeneration, το μεγαλύτερο πρόγραμμα εκπαίδευσης και αμειβόμενης απασχόλησης νέων πτυχιούχων στην Ελλάδα, ενώ πολύτιμη είναι η συμβολή των Google, Facebook, LinkedIn Learning, Code.Hub και EY Ελλάδος, καθώς επίσης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, της ΕΑΣΕ (Εταιρείας Ανωτάτων Στελεχών Επιχειρήσεων), του Πανεπιστημίου Κρήτης, καθώς και του ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών.

Η πανδημία δεν ανέκοψε τη ροή προσλήψεων αποφοίτων του προγράμματος της Τράπεζας Πειραιώς.

Εκπαίδευση, επιχειρήσεις, εμπόριο

Το κοινό «μονοπάτι» Ελλάδας-Κίνας

του Αλέξανδρου Παπαλεξανδρή, Επίκουρου Καθηγητή του ΟΠΑ και Συνδιευθυντή του Ινστιτούτου Κομφούκιος Αθηνών

Στις προοπτικές της επιτυχημένης συνεργασίας Ελλάδας και Κίνας, μέσω των ανωτάτων ιδρυμάτων των δύο χωρών, της ανταλλαγής φοιτητών και φοιτητριών, των ανεπτυγμένων σχέσεων στον εμπορικό και επιχειρηματικό τομέα, αλλά και της συνέχισης εκμάθησης της κινεζικής γλώσσας στην Ελλάδα, αναφέρθηκαν οι ακαδημαϊκοί και οι διπλωματικοί φορείς που συμμετείχαν σε διαδικτυακή επετειακή ημερίδα του Ινστιτούτου Κομφούκιος του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, που πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία στις 30 Ιουνίου υπό την αιγίδα του Επιμελητηρίου Ελληνο-Κινεζικής Οικονομικής Συνεργασίας.

Μεταξύ άλλων, οι συμμετέχοντες στην εκδήλωση ενημερώθηκαν για τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της οικονομικής και εμπορικής συνεργασίας Ελλάδας-Κίνας, αλλά και τις στενές σχέσεις των δύο χωρών σε διάφορους τομείς.

Χαιρετισμό απηύθυναν ο Πολιτικός Ακόλουθος της Πρεσβείας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στην Ελλάδα κ. **Wang Qiang**, ο Πρύτανης του ΟΠΑ, καθηγητής **Δημήτρης Μπουραντώνης**, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου UIBE στην Κίνα, καθηγητής **Wenbin Xia**, ο Αντιπρύτανης Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης του ΟΠΑ, καθηγητής **Βασίλης Παπαδάκης**, ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Ελληνο-Κινεζικής Οικονομικής Συνεργασίας κ. **Φώτης Προβατάς** και ο συνδιευθυντής του Ινστιτούτου Κομφούκιος Αθηνών, επίκουρος καθηγητής **Αλέξανδρος Παπαλεξανδρής**.

Στην εισήγησή του ο υφυπουργός Παιδείας και αρμόδιος για θέματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, καθηγητής **Άγγελος Συρίγος**, αναφέρθηκε λεπτομερώς στις διμερείς συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ των ανωτάτων ιδρυμάτων των δύο χωρών στον τομέα της ανταλλαγής φοιτητών για τα έτη 2020-2023, αλλά και στο θέμα της εκμάθησης της κινεζικής γλώσσας ως το κλειδί της συνέχισης της καρποφόρας συνεργασίας Ελλάδας-Κίνας.

Από την πλευρά της, η κοσμήτορας του Ερευνητικού Ινστιτούτου στις Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας (Global Value Chains) του Πανεπιστημίου UIBE, καθηγήτρια **Xiaopeng Yin**, αναφέρθηκε στο διεθνές εμπόριο και στους τρεις εμπορικούς συνασπισμούς στην παγκόσμια εξαγωγική αγορά.

Ακολούθως ο γενικός διευθυντής του Ινστιτούτου Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), καθηγητής του ΟΠΑ **Νίκος Βέττας**, έδωσε έμφαση στις αισιόδοξες προοπτικές ανάκαμψης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας τα προσεχή χρόνια, στο παγκόσμιο εμπόριο και στις επενδύσεις.

Στην ομιλία της η κυρία **Yiqing Xie**, αναπληρώτρια καθηγήτρια της Ακαδημίας Κοινωνικών Επιστημών της Σαγκάης, παρουσίασε τις εμπορικές προκλήσεις και τις δυνατότητες που συνδέονται με την πρωτοβουλία «Μία Ζώνη, Ένας Δρόμος».

Τον πρώτο κύκλο ομιλιών έκλεισε ο καθηγητής του Πανεπιστημίου SUSTech στη Σεντζέν της Κίνας **Γεώργιος Θεοδωρόπουλος**, ο οποίος περιέγραψε τις

τεχνολογικές εξελίξεις στην Κίνα και τις επιχειρηματικές ευκαιρίες συνεργασιών που μπορούν να προκύψουν από το 14ο πενταετές οικονομικό πλάνο (2021-2025) της Κίνας.

Τον επόμενο κύκλο εισηγήσεων άνοιξε ο γενικός διευθυντής της KLEEMANN Lifts στην Κίνα κ. **Γιάννης Βερβερίδης**, μιλώντας για το τεράστιο μέγεθος εσωτερικής αγοράς της Κίνας, τη μαζική αλυσίδα εφοδιασμού, τα ανταγωνιστικά κόστη και τις σημαντικές μελλοντικές δυνατότητες για επέκταση στις ασιατικές αγορές, στο πλαίσιο αμοιβαίου σεβασμού.

Στην ομιλία του ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της ΟΛΠ Α.Ε. κ. **Captain Weng Lin** ανέδειξε τη σημαντική γεωγραφική θέση του λιμανιού του Πειραιά στη νοτιοανατολική Μεσόγειο, καθώς έχει «σκαρφαλώσει» από το 2019 και παραμένει στην 4η θέση της γενικής κατάταξης των ευρωπαϊκών λιμένων στη διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων.

Στη συνέχεια ο αντιπρόεδρος της Κυρ-Γιάννη Α.Ε. κ. **Μιχάλης Μπουτάρης** συνόψισε τη σημαντική εμπειρία και δραστηριοποίηση της εταιρείας στον χώρο του ελληνικού κρασιού στην αγορά της Κίνας, πρόκληση της οποίας αποτέλεσε η καθιέρωση της παρουσίας του ελληνικού κρασιού στη χώρα και η παραγωγή και προώθηση οίνων υψηλής ποιότητας. Τέλος, τον λόγο έλαβε ο διευθυντής του Ομίλου Εταιριών Πλαστικά Κρήτης στην Κίνα κ. **Γιώργος Πολυχρονίδης**, αναφερόμενος στις προκλήσεις του μέλλοντος και ιδιαίτερα στην απαιτητική και καλά εκπαιδευμένη αναπτυσσόμενη τοπική αγορά, στην «επιθετική» νέα γενιά κατασκευαστών προϊόντων υψηλής ποιότητας, στον έντονο ανταγωνισμό τιμών, στα καινοτόμα προϊόντα και στις εξαιρετικά ταχείες αλλαγές έναντι της Ευρώπης.

Η ημερίδα ολοκληρώθηκε με ενότητα συζήτησης και ερωτήσεων, την οποία συντόνισε η επικεφαλής των VAP LAW Offices, δικηγόρος και πιστοποιημένη διαμεσολαβήτρια, κυρία **Βίκυ Αθανάσογλου**. Συζητήθηκαν ευκαιρίες και προβλήματα που προκύπτουν κατά τη δραστηριοποίηση στην Κίνα και στην Ελλάδα ελληνικών και κινεζικών επιχειρήσεων, αντίστοιχα, ενώ αναλύθηκαν οι παράγοντες που ευνόησαν την επιτυχία τους, αλλά και οι σημαντικές προκλήσεις που αντιμετώπισαν.

”

Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκε η διαδικτυακή επετειακή ημερίδα «10 χρόνια Ινστιτούτο Κομφούκιος Αθηνών: Το μέλλον μιας επιτυχημένης συνεργασίας».

Το συνέδριο είναι διαθέσιμο για το ευρύ κοινό μέσω του συνδέσμου: <https://youtu.be/qVkJL22q7X>

Η «νέα» Οικονομία μετά την Πανδημία

Επιμέλεια αφιερώματος: **Βασίλης Παπαδάκης**, Καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης
& Αντιπρύτανης Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης του ΟΠΑ

Η πανδημία που σάρωσε την υφήλιο ύψωσε «τείχη», γέννησε ανησυχία και φόβο, ανέτρεψε μεγάλο μέρος των μορφών κοινωνικής οργάνωσης που συγκροτούσαν την καθημερινότητά μας. Νέα μοντέλα εκπαίδευσης, νέες μορφές απασχόλησης, μια αγορά εργασίας που μοιάζει να «μεταφέρθηκε» στο διαδίκτυο, νέες κοινωνικές σχέσεις, σύγχρονοι διχασμοί.

Όπου ξεσπούν κρίσεις, όμως, ακολουθούν περίοδοι αναγέννησης, αναπροσαρμογής, νέας ελπίδας. Κι εδώ θα είναι κρίσιμος ο ρόλος των Business Schools παγκοσμίως.

Ποια είναι η πραγματικότητα που «παραλαμβάνουμε» τους ερχόμενους μήνες, με το φθινόπωρο να φαντάζει ακόμη αβέβαιο; Ποια είναι τα αναδυόμενα επιχειρηματικά μοντέλα και ποιο το «υβριδικό μοντέλο» εργασίας, όπως συνδέεται με τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις σε όλο τον κόσμο; Γιατί η πανδημία φεύγει, αλλά οι Εξαγορές και Συγχωνεύσεις έρχονται; Σε αυτά και άλλα ερωτήματα για την «επόμενη ημέρα» απαντούν καθηγητές, επιστήμονες και έγκριτοι εμπειρογνώμονες που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα της «ΟΠΑ News».

Για τη χώρα μας το βασικό ερώτημα σήμερα είναι: Πώς θα επιβιώσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις; Και ακολούθως πώς θα ανοικοδομηθεί η οικονομία, σε περίοδο μάλιστα που ακολουθεί τη μεγάλη οικονομική κρίση της προηγούμενης δεκαετίας;

Αναλύοντας πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να ανακάμψουν μετά την απροσδόκητη και ακραία καταστροφική συγκυρία της πανδημίας, γράφουν οι:

Κώστας Μαρκίδης
Μιχαήλ Γ. Ιακωβίδης
Νίκος Βέττας
Βασίλης Παπαδάκης
Ιωάννης Θάνος
Ιωάννης Π. Χριστοδούλου

Οι επιχειρήσεις μετά την πανδημία

Κώστας Μαρκίδης

Καθηγητής Στρατηγικής και Επιχειρηματικότητας,
Robert P Bauman Chair in Strategic Leadership, London Business School

”

Κάποιοι κλάδοι δεν θα επιστρέψουν σύντομα στα προ πανδημίας επίπεδα, ενώ άλλοι θα εμφανιστούν ωφελοούμενοι από τη νέα κανονικότητα.

Οι επιχειρήσεις ήδη σκέπτονται και προγραμματίζουν τη ζωή μετά την πανδημία. Ο πιο βασικός τους προβληματισμός αφορά το πώς η εργασία θα οργανωθεί μετά την άρση των περιορισμών. Όλοι εκτιμούν ότι θα υιοθετηθεί ένα «υβριδικό μοντέλο» εργασίας, αλλά αυτό σημαίνει διαφορετικά πράγματα για διαφορετικές επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, πόσες ημέρες ανά εβδομάδα θα επιτρέπεται στους εργαζομένους η εργασία από το σπίτι; Ποιες κατηγορίες εργαζομένων θα ενθαρρύνονται να επιστρέψουν στο γραφείο; Τι είδους εργασίες θα εκτελούνται στο γραφείο έναντι του σπιτιού; Διαφορετικές επιχειρήσεις θα απαντήσουν διαφορετικά αυτές τις ερωτήσεις και το τελικό αποτέλεσμα θα είναι μια πληθώρα οργανωσιακών μοντέλων, τα οποία θα λειτουργούν ταυτόχρονα. Δεν θα υπάρχει ένα βέλτιστο υβριδικό μοντέλο για όλους. Κάθε επιχείρηση θα ανακαλύψει το μοντέλο που της ταιριάζει.

Το αναπόφευκτο αποτέλεσμα αυτών θα είναι αχρησιμοποίητος ή υποχρησιμοποιούμενος εργασιακός χώρος παντού. Μια επιχείρηση η οποία κάλυπτε δέκα ορόφους γραφείων στο στρατη-

γείο της, θα χρειάζεται πλέον τον μισό χώρο. Τι θα γίνει με τον πλεονάζοντα χώρο; Αναπόφευκτα, οι επιχειρήσεις θα ξεκινήσουν να ενοικιάζουν αυτόν τον χώρο σε άλλες. Δεν θα πρέπει να μας ξενίζει αν δούμε πέντε ή και δέκα επιχειρήσεις να μοιράζονται το ίδιο κτήριο. Ενώ στο παρελθόν είχαμε μόνον ελάχιστες επιχειρήσεις, όπως η WeWork, οι οποίες μοιράζονταν θέσεις εργασίας, σύντομα θα διαπιστώσουμε την εκθετική ανάπτυξη τέτοιων συμφωνιών κοινής χρήσης γραφείων. Το μεγαλύτερο όφελος αυτής της εξέλιξης θα είναι ότι θα επιτρέπεται πλέον η δι-άδραση και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εργαζομένων σε διαφορετικές επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα αναμένεται ενίσχυση της καινοτομικότητας.

Ακόμα περισσότερες δομικές αλλαγές θα ξεκινήσουν να εμφανίζονται μόλις το σοκ από την πανδημία αρχίσει να φθίνει. Οι άνθρωποι έχουν πλέον αναπτύξει νέες συνήθειες, αλλά και νέες προσδοκίες ως συνέπεια της πανδημίας. Για παράδειγμα, δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση ότι οι διεθνείς μεταφορές –ιδιαίτερα ο τουρισμός– θα επανέλθουν σε κάποια κανονικότητα μόλις αρθούν οι περιορισμοί. Όμως, τι θα συμβεί με τα επιχειρηματικά ταξίδια; Γιατί να δαπανήσει κάποιος δύο ημέρες για να επισκεφθεί τη Νέα Υόρκη για μια σημαντική συνάντηση, όταν έχει πλέον εξοικειωθεί με τη χρήση του λογισμικού Zoom; Όμοια, ο χώρος των εστιατορίων θα αναβιώσει μετά την πανδημία, αλλά οι επισκέψεις στα εστιατόρια δεν πρόκειται να αγγίξουν εύκολα τα προ πανδημίας επίπεδα. Οι άνθρωποι πλέον έχουν συνηθίσει να δειπνούν στο σπίτι με τις οικογένειές τους και τους φίλους τους. Αυτό σημαίνει ότι κάποιοι κλάδοι δεν θα επιστρέψουν στα προ πανδημίας επίπεδα για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ άλλοι κλάδοι θα εμφανιστούν ωφελοούμενοι από αυτή τη νέα κανονικότητα.

Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πανδημία είναι μόνο μία από τις πολλές ασυνέχειες και αλλαγές που συμβαίνουν στον κόσμο γύρω μας. Ακόμα και πριν την έλευση της πανδημίας, οι επιχειρήσεις άσχιζαν να ανταποκριθούν στην ψηφιακή επανάσταση και στην έλευση νέων τεχνολογιών, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η ρομποτική, η μηχανική μάθηση κ.ά. Αυτές οι διασπαστικές αλλαγές δεν πρόκειται να εξαλειφθούν. Αντίθετα, η διείδυσή τους θα επιταχυνθεί και η επίδρασή τους θα μεγεθυνθεί. Οι επιδράσεις αυτών των αλλαγών στο επιχειρείν θα επανέλθουν ως προτεραιότητα ανταπόκρισης στον κόσμο των επιχειρήσεων, όταν η πανδημία θα είναι πλέον μακρινή μνήμη.

Κατανοώντας τον ανταγωνισμό Η ώρα των Business Schools

Μιχαήλ Γ. Ιακωβίδης

Καθηγητής Στρατηγικής & Κάτοχος της Έδρας Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας Sir Donald Gordon Chair στο London Business School, Chief Digital Economy Advisor στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, Lead Advisor στην Evolution LTD και Academic Advisor της Boston Consulting Group

”

Για τη θεραπεία ζητημάτων του ανταγωνισμού, το ενδιαφέρον πλέον έχει μετατοπιστεί στη διεπιστημονική εργασία σε πεδία όπως η στρατηγική.

Οι τελευταίοι μήνες χαρακτηρίζονται από μια πρωτόγνωρη οικονομική αναδιάρθρωση. Καθώς σιγά σιγά βγαίνουμε από το σοκ του κορωνοϊού, διαπιστώνουμε ότι πολλές από τις συνήθειες των καταναλωτών έχουν αλλάξει. Η τάση για ψηφιοποίηση και η ισχύς των μεγάλων ψηφιακών οικοσυστημάτων –π.χ. των Apple, Google, Amazon και Facebook, τα οποία προσπαθούν (συχνά, αλλά όχι πάντα ανεπιτυχώς) να μιμηθούν και οι εγχώριοι ψηφιακοί ηγέτες, όπως οι COSMOTE και ΟΠΑΠ– συνεχίζει αυξανόμενη. Η κρίση επιτάχυνε την αλλαγή στον χάρτη της κατανάλωσης και της παραγωγής, δίνοντας σε μια μικρή ομάδα εταιρειών που χρησιμοποιούν ψηφιακές πλατφόρμες ώθηση για να οργανώσουν μια σειρά οικοσυστημάτων που δημιουργούν πλέγματα προϊόντων και χρησιμοποιούν μεγάλο αριθμό συνεργατών (complementors).

Η ισχύς, η κερδοφορία και ο ρυθμός μεγέθυνσης των εταιρειών αυτών, όσο και η δυνατότητά τους να αλλάζουν άρδην υφιστάμενες δομές και να αξιοποιούν χωρίς πολλές περιστροφές τη θέση ισχύος τους, έχουν προκαλέσει –το πρόσφατο διάστημα– κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αντιδράσεις. Αυτές δεν περιορίζονται στα παράπονα όσων χάνουν – κάτι σύνηθες σε περιόδους διαρθρωτικής αλλαγής. Είναι πιο γενικευμένες, μιας και η ψηφιακή οικονομία χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως οι οικονομίες δικτύου (network externalities), οι οικονομίες εμπειρίας (learning economies), οι οικονομίες κλίμακας ή αυξανόμενες αποδόσεις κλίμακας (increasing returns to scale), και –έτι σημαντικότερο στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης– την ικανότητα να εκμεταλλεύεται και να επωφελείται οικονομικά (monetize) από τα δεδομένα. Κολοσσοί όπως, λ.χ., οι Google και Facebook δημιουργούν εντυπωσιακά οικονομικά αποτελέσματα, εκμεταλλευόμενοι τη θέση τους και την πρόσβαση στα δεδομένα.

Αυτές οι συνθήκες δημιουργούν μια νέα σειρά προβλημάτων στον ανταγωνισμό, τα οποία τα υφιστάμενα εργαλεία δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν. Η θεωρία του ανταγωνισμού βασίζεται κυρίως στην ανάλυση των διακριτών αγορών και στην

έννοια της δεσπόζουσας θέσης σε καθεμία αγορά χωριστά. Όπως όμως αναλύουμε διεξοδικά με τον πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθηγητή **Ιωάννη Λιανό**, σε σειρά ακαδημαϊκών και άλλων δημοσιεύσεων, τα υφιστάμενα εργαλεία που εστιάζουν στις «αδυναμίες αγοράς» (market failures) δεν καλύπτουν τα ζητήματα αυτά. Χρειαζόμαστε λοιπόν μια ριζική αναθεώρηση του ίδιου μας του αναλυτικού μοντέλου, του ακαδημαϊκού υποβάθρου, για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε, να διαχειριστούμε και να εντείνουμε τον ανταγωνισμό. Πρέπει να κατανοήσουμε τις «αδυναμίες οικοσυστημάτων» (ecosystem failures).

Η σημερινή, νεότερη πρόεδρος της αμερικανικής Ομοσπονδιακής Επιτροπής Εμπορίου (FTC) **Lina Khan** ήταν μια διδακτορική φοιτήτρια πριν από πέντε μόλις χρόνια, η οποία όμως είχε το θάρ-

ρος να πει στους συναδέλφους της στον χώρο του ανταγωνισμού, με αφορμή μία ανάλυση της Amazon, ότι οι τρέχοντες κανόνες δεν μπορούν να «δουν» ποια είναι τα πραγματικά προβλήματα στον ψηφιακό ανταγωνισμό. Η τελευταία τριετία έχει χαρακτηριστεί από μια τάση ριζικής αναθεώρησης του υποδείγματος εργασίας, όπου η κατανόηση των κανόνων στρατηγικής στην ψηφιακή οικονομία έχει πάρει τιμητική θέση. Το ενδιαφέρον πλέον έχει μετατοπιστεί από την παραδοσιακή οικονομική ανάλυση στη διεπιστημονική εργασία σε πεδία όπως η στρατηγική, για τη μελέτη και θεραπεία ζητημάτων του ανταγωνισμού. Η ώρα των Business Schools στη διαμόρφωση του επιχειρηματικού μας περιβάλλοντος, στο εξωτερικό, αλλά και στην Ελλάδα (με τον νέο νόμο για τον ανταγωνισμό), έχει πλέον φτάσει.

Προκλήσεις και προοπτικές των επιχειρήσεων στην έξοδο από την πανδημία

Νίκος Βέττας

Καθηγητής Οικονομικών στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)

Προοπτικές ισχυρής ανάκαμψης υπάρχουν μόνο για όσες επιχειρήσεις προσαρμοστούν στις τεχνολογικές εξελίξεις και στις νέες τάσεις ζήτησης.

Υποθέτοντας πως δεν θα υπάρξουν δυσάρεστες εκπλήξεις, αναμένεται άμβλυνση της πανδημίας τους επόμενους μήνες και ανάκαμψη της οικονομίας, που –αρχικά τουλάχιστον– θα είναι ισχυρή. Στην επιχειρηματικότητα, στην εργασία και γενικά στην οικονομία, ωστόσο, το πεδίο θα έχει μεταβληθεί ουσιαστικά. Πέρα από το άμεσο πλήγμα που επέφερε σε παραγωγή και κατανάλωση το υγειονομικό πρόβλημα, επιπλέον παράγοντες είναι οι επιταχυνόμενες τεχνολογικές αλλαγές και η αύξηση στον δανεισμό.

Μέσα στη βαθιά ύφεση, που ακόμη συνεχίζεται, οι επιπτώσεις των μέτρων λόγω της πανδημίας δεν είναι όμοιες στις διάφορες οικονομικές δραστηριότητες. Όσες σχετίζονται με μετακινήσεις, εστίαση και ψυχαγωγία υπέστησαν ισχυρό πλήγμα, ενώ σε άλλες, όπως το λιανικό εμπόριο, οι επιπτώσεις ήταν τελικά ηπιότερες από τις αρχικά αναμενόμενες. Η μεταποίηση έδειξε σημαντική ανθεκτικότητα, όπως και οι τεχνολογικοί κλάδοι.

Οι παρεμβάσεις στήριξης από τον Μάρτιο του 2020 ήταν πρωτοφανούς εύρους και χαρακτηριστικά. Έτσι, οι άμεσες πιέσεις αμβλύθηκαν και, ειδικότερα, η ανεργία και οι πτωχεύσεις επιχειρήσεων διατηρήθηκαν σε επίπεδα που δεν αντιστοιχούν στις νέες μεγάλες δυσκολίες της πραγματικότητας. Όμως, τα όρια παρεμβάσεων της οικονομικής πολιτικής εξαντλούνται και η υπερχρέωση συσσωρεύεται σε δημόσιο και ιδιωτικό επίπεδο, διαμορφώνοντας μια σειρά νέων προκλήσεων.

Στη διαρθρωτική πλευρά του ζητήματος, επιταχύνθηκε η τεχνολογική πρόοδος σε κομβικές περιοχές, όπως οι ψηφιακές εφαρμογές, ενώ η δομή του παγκόσμιου εμπορίου παρέμεινε ισχυρή, παρά τα αρχικά φαινόμενα. Έτσι, δεν αναμένονται συνολικά αρνητικές τάσεις στην παραγωγικότητα και στην εργασία μετά τη λήξη της πανδημίας. Η μεγάλη αύξηση της ζήτησης που αναμένεται, όμως, κάθε άλλο παρά ομοιόμορφη επίδραση θα έχει.

Η επίδραση της πανδημίας μεταβάλλει τον καταμερισμό εργασίας. Κάποιες οικονομίες θα ανθίσουν και άλλες θα δεχτούν πιέσεις. Τομείς και επιμέρους κλάδοι θα υποχωρήσουν έντονα και άλλοι θα αναπτυχθούν κατακόρυφα. Σε ορισμένες δραστηριότητες η ζήτηση θα ανακάμψει αργά, συμπεριλαμβανομένων όσων δημιουργούν πολλές θέσεις εργασίας, όπως ο τουρισμός, οι μετακινήσεις, η εστίαση, ο πολιτισμός και το λιανικό εμπόριο. Η σύνδεση με τη διεθνή δυναμική θα είναι ο πιο καθοριστικός παράγοντας για τις επιχειρήσεις σε αυτούς τους τομείς. Για να διευκολύνουν την ανάκαμψή τους, πρέπει να εστιάσουν στην αναβάθμιση και διεύρυνση των υπηρεσιών τους. Μόνο για όσες θα προσαρμόζονται στις τεχνολογικές εξελίξεις και στις νέες τάσεις της ζήτησης, υπάρχουν προοπτικές ισχυρής ανάκαμψης. Για τις άλλες, ακόμη και η επιβίωσή τους θα είναι αμφίβολη.

Ανεξαρτήτως κλάδων, σημαντικό τμήμα των επιχειρήσεων της χώρας μας θα βρεθούν υπό πίεση, γιατί τα χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά τους θα καθιστούν δυσχερή τη χρηματοδότηση στη συνέχεια ή γιατί η ζήτηση θα μειώνεται. Κατά την ανάκαμψη, η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων και οι δομικές αλλαγές μπορεί να είναι υψηλής σημασίας, κυρίως στον βαθμό που θα υποστηρίξουν νέες επενδύσεις σε καινοτόμα έργα.

Η πανδημία φεύγει... οι Εξαγορές και Συγχωνεύσεις έρχονται!

Βασίλης Παπαδάκης

Καθηγητής Στρατηγικής Διοίκησης & Αντιπρόεδρος Διεθνούς Συνεργασίας και Ανάπτυξης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Το 2020 ήταν ένα έτος αρνητικών επιδόσεων ως προς τον αριθμό και την αξία των παγκόσμιων Εξαγορών και Συγχωνεύσεων (Ε&Σ), καθώς η πανδημία τις εξανέμισε. Η διαφαινόμενη έξοδος από αυτήν αναζωπυρώνει το ενδιαφέρον για Ε&Σ τόσο σε διεθνές όσο και σε εγχώριο επίπεδο. Εμβληματικές Ε&Σ, όπως αυτή της MGM (των κινηματογραφικών στούντιο των ταινιών James Bond) από την Amazon έναντι \$8,45 δισ., δίνουν τον τόνο των εξελίξεων.

Όμως, και στη χώρα μας η πρόσφατη ανακοίνωση της εξαγοράς της Chirita από τη Mondelez πυροδοτεί το επενδυτικό ενδιαφέρον. Διαφορετικές κινήσεις στρατηγικής θα υιοθετηθούν από διαφορετικές επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις οι οποίες απέτυχαν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της πανδημίας κινδυνεύουν να γίνουν αντικείμενο φιλικής ή ακόμα και επιθετικής εξαγοράς από αυτές που τις ξεπέρασαν αλώβητες. Επίσης, η διαφαινόμενη λήξη της πανδημίας δημιουργεί ευκαιρίες (αλλά και αναγκαιότητες) καθετοποίησης. Βλέπουμε, για παράδειγμα, επιχειρήσεις ηλεκτρονικού εμπορίου ή λιανεμπορίου να εξαγοράζουν εταιρείες ταχυμεταφορών για να διασφαλίσουν την απρόσκοπτη πρόσβαση στον πελάτη (π.χ. εξαγορά της SendX από τη Skroutz). Άλλες καθετοποιούνται προς τα πίσω, εξαγοράζοντας προμηθευτές για να διασφαλίσουν την πρόσβαση σε πρώτες ύλες. Επιπρόσθετα, επιχειρήσεις οι οποίες δεν είχαν μέχρι σήμερα επενδύσει στο ηλεκτρονικό εμπόριο κατανοούν ότι η αγοραστική συμπεριφορά αλλάζει ανεπιστρεπτί. Η L'Oréal προετοιμάζεται για έναν κόσμο όπου το 50% των πωλήσεων των προϊόντων της θα διεξάγεται μέσω διαδικτύου. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη ηλεκτρονικού καταστήματος συχνά κρίνεται ως όρος επιβίωσης. Ακόμα και μεγάλες επιχειρήσεις στρέφουν το ενδιαφέρον τους σε νεοφυείς επιχειρήσεις πληροφορικής (π.χ. η LAMDA Development επένδυσε στις ταχυμεταφορές μέσω της Stoferno.gr, και ο Όμιλος Olympia του Π. Γερμανού επένδυσε στην Douleutaras.gr).

Όμως, ενώ οι Ε&Σ παρουσιάζονται πιο αναγκαίες από ποτέ, το μεγάλο πρόβλημα είναι η οικογενειακή μορφή και το μικρό μέγεθος της συντριπτικής πλειονότητας των ελληνικών επιχειρή-

σεων. Η χώρα μας, σε σύνολο 820.000 επιχειρήσεων, διαθέτει μόλις 2.500 επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερους από 50 εργαζομένους. Το πολύ μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων δημιουργεί σοβαρά προβλήματα ανταγωνιστικότητας, αλλά και εξωστρέφειας, προβλήματα τα οποία μέσω του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης η Πολιτεία φιλοδοξεί να μετριάσει, δίνοντας ισχυρά φορολογικά και χρηματοδοτικά κίνητρα για μεγέθυνση επιχειρήσεων μέσω Ε&Σ.

Βέβαια, ακόμα και η καλή πρόθεση μπορεί να ανακοπεί από την κουλτούρα ατομισμού, μη συνεργασίας και βραχυπρόθεσμης προοπτικής η οποία κυριαρχεί στη χώρα μας. Σε έρευνα του Πανεπιστημίου της Πενσυλβάνια (Penn) σε 62 χώρες, στην οποία συμμετείχαν για την Ελλάδα η ομότιμη καθηγήτρια του ΟΠΑ **Νάνσυ Παπαλεξανδρή** και ο τώες καθηγητής **Δημήτρης Μπουραντάς**, καταδεικνύεται ότι σε θέματα που αφορούν την κυριαρχία του «ατομικού» (individualism) έναντι του «συλλογικού» (collectivism) η χώρα μας λαμβάνει την 62η θέση μεταξύ 62 κρατών! Επίσης, σε θέματα επιλογής μεταξύ «βραχυπρόθεσμου»

έναντι «μακροπρόθεσμου» (future orientation) η χώρα μας καταλαμβάνει την 52η θέση. Οι δείκτες αυτοί μαρτυρούν τη δυσκολία συνεργασιών και τη μυωπική συμπεριφορά, φαινόμενα που αποτελούν στοιχείο του DNA του Έλληνα και τα όποια κίνητρα θα πρέπει να υπερνικήσουν.

Τέλος, το γεγονός ότι οι Ε&Σ γίνονται και πάλι δημοφιλείς δεν είναι κάτι για το οποίο θα πρέπει να είμαστε εξ ορισμού ευτυχείς. Διεθνής έρευνα –την οποία επιβεβαιώνει και σχετική ελληνική έρευνα από τον επίκουρο καθηγητή του ΟΠΑ **Ιωάννη Θάνο** και τον γράφοντα– καταδεικνύει ότι περισσότερες από τις μισές Ε&Σ αποτυγχάνουν να επιτύχουν τους στόχους τους. Κατά συνέπεια, οι Ε&Σ μπορεί να ανακτούν τη δημοφιλία τους, αλλά η προσοχή των επιχειρήσεων στην επιτυχημένη υλοποίησή τους οφείλει να είναι αμείωτη. Ας μην ξεχνάμε ότι το μεγαλύτερο κύμα Ε&Σ που έζησε ποτέ η χώρα μας (την περίοδο 1997-2001) οδήγησε σε κατασπατάληση κεφαλαίων και αξιοσημείωτες επιχειρηματικές αποτυχίες. Κανείς δεν θα επιθυμούσε μια αρνητική επανάληψη του πρόσφατου παρελθόντος.

”

Μπορεί οι Εξαγορές και Συγχωνεύσεις να γίνονται και πάλι δημοφιλείς, αλλά η υλοποίησή τους χρήζει ιδιαίτερης προσοχής.

Πανδημία και ελληνικές οικογενειακές επιχειρήσεις

Προκλήσεις για το μέλλον και ευκαιρίες

Ιωάννης Θάνος

Επίκουρος Καθηγητής Μάνατζμεντ στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τρέχουσες προκλήσεις για τις ελληνικές οικογενειακές επιχειρήσεις είναι η διαχείριση της τηλεργασίας και η στροφή τους προς νέες αγορές.

Αναμφισβήτητα, η πανδημία διαμόρφωσε ένα πολύπλοκο και δυναμικό περιβάλλον, με πολυάριθμες απειλές και ευκαιρίες.

Οι οικογενειακές επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν το 60% περίπου των επιχειρήσεων στις ΗΠΑ και στην Ευρώπη, δεν θα μπορούσαν να μην επηρεαστούν από την πανδημία. Στην Ελλάδα είναι η ραχοκοκαλιά της οικονομίας μας, καθώς αποτελούν το 80% των επιχειρήσεων, απασχολούν περισσότερο από το 50% του συνόλου των εργαζομένων και συνεισφέρουν τα μέγιστα στο ΑΕΠ. Πώς όμως αντέδρασαν οι ελληνικές οικογενειακές επιχειρήσεις στην πανδημία; Ποιες είναι οι πιο σημαντικές προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν στο μέλλον καθώς βαίνουμε στο τέλος της;

Σχετικά με το πρώτο ερώτημα, πρόσφατα αποτελέσματα ερευνών της KPMG κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι στο σύνολό τους οι ελληνικές οικογενειακές επιχειρήσεις ανταποκρίθηκαν αποτελεσματικά στις προκλήσεις της πανδη-

μίας σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις διεθνώς. Ενώ αρχικά παρατηρήθηκε σημαντική μείωση εσόδων, οδηγούμενες από τις αξίες τους και την πίστη τους στην παράδοση έδωσαν έμφαση στη διατήρηση του προσωπικού τους και στην αύξηση του μετοχικού τους κεφαλαίου. Σημαντική υπήρξε και η ενίσχυση την οποία έλαβαν από το κράτος αρκετές οικογενειακές επιχειρήσεις. Σχετικά με το δεύτερο ερώτημα, δύο είναι οι σημαντικές προκλήσεις τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν στη διαφανόμενη λήξη της πανδημίας.

Η πρώτη είναι η τηλεργασία. Σύμφωνα με πορίσματα πρόσφατων διεθνών ερευνών, αναμένεται να επικρατήσει ένα υβριδικό μοντέλο εργασίας, στο οποίο ο εργαζόμενος θα εργάζεται τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα από το σπίτι του. Οι ελληνικές οικογενειακές επιχειρήσεις οφείλουν να επενδύσουν στην εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού τους, προκειμένου να αναπτύξει τις ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται για την τηλεργασία. Η τηλεργασία δυσκολεύει την ομαδική συνεργασία, επικοινωνία, δημιουργικότητα και επίλυση σύνθετων προβλημάτων. Και οι τέσσερις αυτές δεξιότητες θεωρούνται από τις πιο σημαντικές που πρέπει να αναπτύξουν οι εργαζόμενοι του μέλλοντος, σύμφωνα με τις τελευταίες έρευνες του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ. Προτεραιότητα αποτελεί και η προσαρμογή του συλ διοίκησης και ηγεσίας που θα εφαρμόσουν τα στελέχη των οικογενειακών επιχειρήσεων, το οποίο θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την εργασιακή απομόνωση, το άγχος και την έλλειψη παρακίνησης που αισθάνονται οι εργαζόμενοι λόγω της τηλεργασίας.

Μια δεύτερη πρόκληση είναι η χάραξη στρατηγικής με έμφαση στην καινοτομία και στη διεθνοποίηση προς νέες αγορές. Τόσο η καινοτομία όσο και η διεθνοποίηση απαιτούν γνώσεις, ικανότητες και μάθηση μέσω προηγούμενης εμπειρίας, που αρκετές μικρές ελληνικές οικογενειακές επιχειρήσεις δεν διαθέτουν αυτή τη στιγμή. Περισσότερο από ποτέ αναδεικνύεται η ανάγκη μεγέθυνσης των ελληνικών οικογενειακών επιχειρήσεων μέσω εξαγωγών, συγχωνεύσεων και στρατηγικών συμμαχιών με τους ανταγωνιστές τους.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα και η βιώσιμη καινοτομία ως αναδυόμενα επιχειρηματικά μοντέλα

Δρ Ιωάννης Π. Χριστοδούλου

Αναπληρωτής Καθηγητής Στρατηγικής, CEMS Academic Director, Graduate School of Management, Saint Petersburg State University (SPbU)

«Οι κακές εταιρείες καταστρέφονται από κρίσεις, οι καλές επιβιώνουν και οι εξαιρετικές βελτιώνονται από αυτές».

—Andy Grove, CEO της Intel Corporation

Το 2020 ήταν μια απροσδόκητη και καταστροφική χρονιά. Ωστόσο, δεν ήταν μόνο η πανδημία, αλλά και τα ακραία καιρικά φαινόμενα, η κοινωνική ανισότητα και η αποτυχία πολιτικής εγρήγορσης ανά τον κόσμο. Ταυτόχρονα, όμως, βιώσαμε και κάποιες σημαντικές θετικές αλλαγές. Το ηλεκτρονικό εμπόριο αυξήθηκε δύο με πέντε φορές σε σχέση με το 2019 και το ψηφιακό μας lifestyle έγινε πολύ πιο ουσιαστικό. Παράλληλα, επιταχύνθηκε η μεταμόρφωση του εργατικού δυναμικού. Το επιχειρηματικό τοπίο άλλαξε και αλλάζει άρδην.

Νέες δεξιότητες είναι απαραίτητες σε όλα τα επίπεδα, καθώς δημιουργούνται νέες μορφές εργασίας, νέα επιχειρηματικά μοντέλα. Διάφορες πηγές υποδεικνύουν ότι περίπου το 50% των επαγγελματιών τα οποία θα υπάρχουν το 2050 δεν υπάρχουν σήμερα. Παράλληλα, μια νέα ηθική αναδύεται. Ο σεβασμός στον συνάνθρωπο, στην κοινωνία, στο περιβάλλον είναι πλέον στο επίκεντρο της νέας οικονομίας. Η πανδημία ξενόμνησε τις επιχειρήσεις αναφορικά με την εταιρική υπευθυνότητα και τις κοινωνικές τους πρακτικές. Οι οργανισμοί που πραγματικά ακολουθούν πιστά αυτές τις πρακτικές και τις ενστερνίζονται ως μέρος της κουλτούρας τους βελτίωσαν μέσα στην πανδημία τις σχέσεις με τους εργαζομένους και τους πελάτες τους. Ο άνθρωπος και η κοινωνική ευθύνη είναι ξεκάθαρα η ουσία. Το κέρδος έρχεται δεύτερο ή τρίτο. Σε αυτές τις τάσεις έρχεται η κοινωνική επιχειρηματικό-

τητα (social entrepreneurship) και η βιώσιμη καινοτομία (sustainable innovation) ως απάντηση για τη δημιουργία συνεργιών σε πολλαπλά επίπεδα.

Λέγεται ότι, αν μπορείς να γίνεις κοινωνικός καινοτόμος, τότε μπορείς να καινοτομήσεις παντού. Η κοινωνική καινοτομία είναι ίσως η πιο δύσκολη μορφή,

καθώς ο σκοπός της δεν είναι η κερδοφορία, αλλά η επίλυση προβλημάτων. Συνεπώς, οι κοινωνικοί καινοτόμοι δημιουργούν εξαιρετικά δημιουργικά μοντέλα επιχειρηματικότητας, τα οποία πλέον γίνονται αποδεκτά από τις μεγάλες επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις. Η κοινωνική επιχειρηματικότητα και η βιώσιμη καινοτομία θεωρούνται βασικά στοιχεία κάθε μελλοντικής επιχείρησης που βελτιώνει τη φήμη της, περιορίζοντας τους κινδύνους και ενισχύοντας το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα. Η κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι το σημάδι ενός μεταβαλλόμενου οργανωτικού Zeitgeist, κι ως εκ τούτου, θα πρέπει να στοχεύει στην κύρια επιχειρηματική δραστηριότητα και όχι να αντιμετωπίζεται ως περιφερειακή δραστηριοποίηση ή εξειδίκευση.

Σε αυτόν τον γενναίο νέο κόσμο θα πρέπει να ξεχάσετε τις παγιωμένες πρακτικές και γνώσεις. Για να ανθήσει ο εργαζόμενος και η εταιρεία μετά την κρίση, χρειάζονται νέες ικανότητες. Ωστόσο, οι περισσότεροι εστιάζουν στην ψηφιακή κατάρτιση και στη διαδικτυακή νοοτροπία. Αυτό όμως που χρειάζεται πρωτίστως σήμερα, σύμφωνα με τη McKinsey, είναι κοινωνικές, συναισθηματικές (emotional/empathetic), βιώσιμες (sustainable), περιεκτικές (inclusive) και ποικίλες (diverse) δεξιότητες. Αυτές οι δεξιότητες εμπεριέχονται στην κοινωνική επιχειρηματικότητα και στη βιώσιμη καινοτομία περισσότερο από παντού.

Το μέλλον των επιχειρήσεων και της οικονομίας υποθετεί όλο και περισσότερο αυτές τις πρακτικές. Αποφύγετε τις τετριμμένες εργασιακές λύσεις για το μέλλον σας, καθώς δεν θα έχετε μέλλον. Τουλάχιστον 50% των σημερινών φοιτητών θα χρειαστεί να καινοτομήσουν τόσο εντός των επιχειρήσεων όσο και εκτός, με δικά τους εγχειρήματα. Η μορφή της καινοτόμου επιχειρηματικότητας μπορεί και πρέπει να είναι κοινωνική όσο και βιώσιμη, αν οι νέοι επιθυμούν να ενταχθούν επιτυχώς στη μελλοντική αγορά. Η πρόκληση για τους νέους είναι να αναπτύξουν τις προαναφερθείσες δεξιότητες, να έχουν ξεκάθαρες αξίες (values) εναρμονισμένες με αυτές τις πρακτικές, να είναι έτοιμοι να μάθουν γρήγορα από τα λάθη τους και να αναζητούν συνεχώς λύσεις μεταξύ διαφορετικών κλάδων (across industry solutions) και επιστημονικών πεδίων (interdisciplinary).

Πιστεύουμε και προσδοκούμε στους νέους για μια νέα βιώσιμη οικονομία.

Η καινοτόμος επιχειρηματικότητα μπορεί και πρέπει να είναι κοινωνική όσο και βιώσιμη, αν οι νέοι επιθυμούν να ενταχθούν επιτυχώς στη μελλοντική αγορά.

Επτά στους δέκα αποφοίτους του ΟΠΑ βρίσκουν αμέσως δουλειά

Τι έδειξε μεγάλη έρευνα του Πανεπιστημίου για την απορρόφηση των αποφοίτων του στην αγορά εργασίας

■ του Δημήτρη Καρλή, Καθηγητή Τμήματος Στατιστικής του ΟΠΑ και Επιστημονικού Υπευθύνου ολοκλήρωσης της παρούσας έρευνας, και της Αγγελικής Παναγιωτίδου, Συμβούλου Εκπαίδευσης και Σταδιοδρομίας του ΟΠΑ

Πρώτο στην Ελλάδα όσον αφορά την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων του είναι το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπως αποκαλύπτει μεγάλη έρευνα που δημοσίευσε πρόσφατα το Ίδρυμα. Στο σύνολο των νέων αποφοίτων του, επτά στους δέκα ήδη εργάζονται. Η μεγάλη πλειοψηφία των αποφοίτων που δουλεύουν είναι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης, ενώ έξι στους εκατό απασχολούνται σε επιχείρηση δικής τους ιδιοκτησίας. Μάλιστα, υψηλό ποσοστό αποφοίτων του ΟΠΑ δηλώνουν πάρα πολύ ευχαριστημένοι από την παρούσα θέση εργασίας τους.

Πρόκειται για την τρίτη μεγάλη έρευνα μεταξύ αποφοίτων του Ιδρύματος, κατόπιν εκείνων που διενεργήθηκαν το 2012 και το 2018.

Σκοπός της νέας έρευνας ήταν ο προσδιορισμός του αντικειμένου και του επιπέδου των σπουδών τους, των συνθηκών απασχόλησης και των επαγγελματικών τους βημάτων, καθώς και η αποτύπωση της άποψής τους για μια σειρά θεμάτων που κρίνονται σημαντικά για την ποιότητα των προσφερόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών του Πανεπιστημίου.

Η έρευνα διεξήχθη μεταξύ Φεβρουαρίου και Απριλίου του 2021 και αφορούσε αποφοίτους του ΟΠΑ για τα ημερολογιακά έτη 2018 έως και 2020.

Ο πληθυσμός της έρευνας ανήλθε σε 3.334 αποφοίτους, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης του ΟΠΑ, στους οποίους ζητήθηκε να συμπληρώσουν ερωτηματολόγιο σε ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Συνολικά ελήφθησαν 1.790 απαντήσεις. Το συνολικό ποσοστό ανταπόκρισης (response rate) ανήλθε σε 53,7%. Από το σύνολο των 1.790 ολοκληρωμένων απαντήσεων, οι 846 απαντήσεις ήταν από άνδρες και οι 944 απαντήσεις ήταν από γυναίκες, με ποσοστό συμμετοχής 47,3% και 52,7%, αντίστοιχα.

Το ερωτηματολόγιο περιείχε 6 ενότητες σχετικά με σπουδές πέρα από το πρώτο πτυχίο, εργασιακή απασχόληση, επιχειρηματικότητα, βήματα μετά την αποφοίτηση, προπτυχιακές σπουδές και προσωπικές εντυπώσεις.

Μετέπειτα σπουδές

Μετά την ολοκλήρωση των προπτυχιακών σπουδών, 36% των αποφοίτων συνέχισαν τις σπουδές τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό (81,2%) αυτών που συνέχισαν σπουδές επέλεξαν Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ). Μεταξύ όσων προχώρησαν

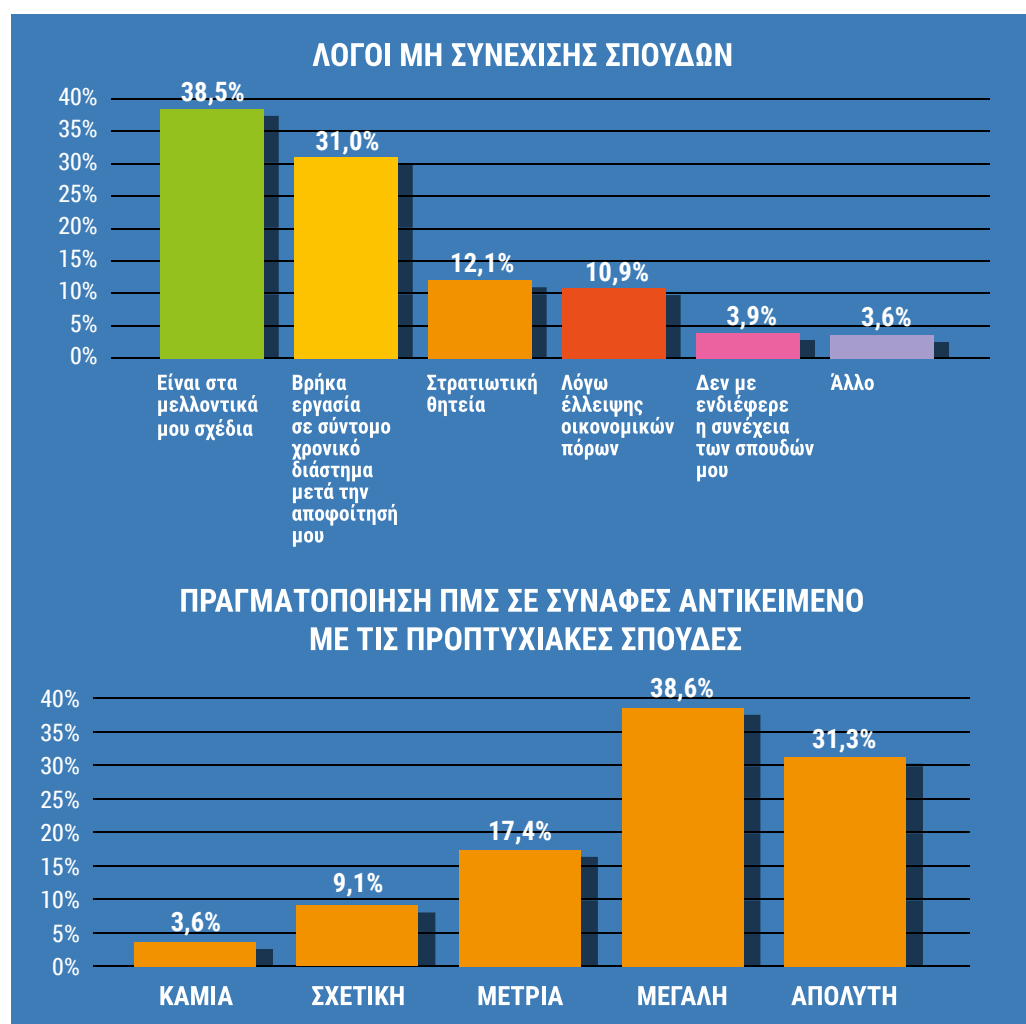
σε μεταπτυχιακές σπουδές, 69,6% παρέμειναν στην Ελλάδα και 59,8% επέλεξαν το ΟΠΑ, δείχνοντας εμπιστοσύνη στα μεταπτυχιακά του προγράμματα. Από τον πληθυσμό των ερωτηθέντων που απάντησαν αρνητικά ως προς τη συνέχιση σπουδών, 38,5% δήλωσαν ότι είναι στα μελλοντικά τους σχέδια, ενώ ένα 31% απάντησαν ότι βρήκαν εργασία.

Μεταξύ όσων επέλεξαν να πραγματοποιήσουν Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, το 31,3% δήλωσε ότι ήταν σε αντικείμενο απόλυτα συναφές με το πρώτο τους πτυχίο, το 38,6% δήλωσε μεγάλη συνάφεια, ενώ μόλις το 3,6% απάντησε ότι δεν υπήρχε συνάφεια.

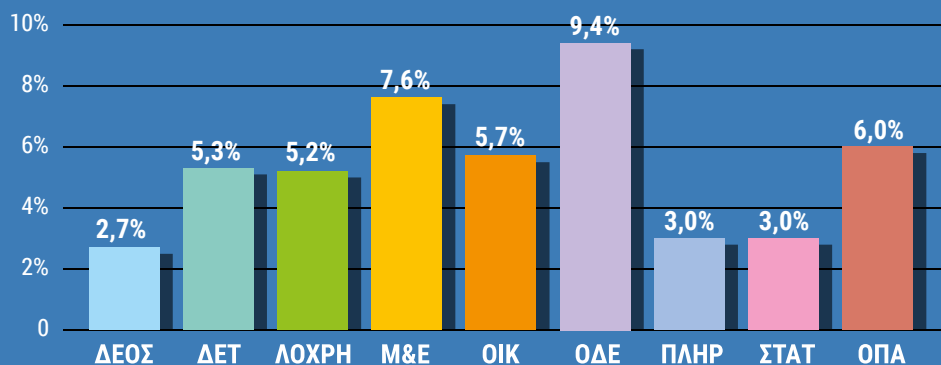
Απασχόληση

Τα ποσοστά απασχόλησης σε όλα τα Τμήματα παρουσιάζονται ιδιαίτερα υψηλά, με το ποσοστό στο σύνολο του Πανεπιστημίου να ανέρχεται σε 70%, παρ' ότι διανύουμε μια πρωτόγνωρη και εξαιρετικά δύσκολη περίοδο για όλο τον πλανήτη. Μεγάλη πλειοψηφία των αποφοίτων (87%) απασχολούνται σε καθεστώς πλήρους απασχόλησης. Επίσης, η συντριπτική πλειονότητα των αποφοίτων παραμένουν στην Ελλάδα, σε ποσοστό 91,6%.

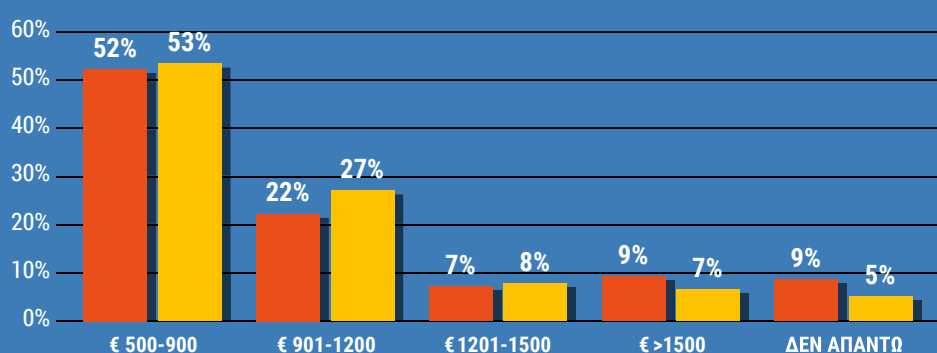
Όσον αφορά την εργασία σε συναφές αντικείμενο, το 25,6% δηλώνει απόλυτη συνάφεια, το 32% μεγάλη συνάφεια και μόλις ένα 9,3% δηλώνει καμία συνάφεια.

ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ

ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ

Επιχειρηματικότητα

Ένα 6% των αποφοίτων, παρά τις δυσκολίες του οικονομικού περιβάλλοντος και της υγειονομικής κρίσης, δήλωσαν ότι επέλεξαν τη δημιουργία δικής τους επιχείρησης. Η ανάπτυξη επιχειρηματικότητας συμβαίνει σε μεγαλύτερο ποσοστό σε διάστημα από 3 μήνες έως και 2 έτη μετά την αποφοίτηση. Από αυτές τις επιχειρήσεις, 91% παρέμεναν ενεργές έως τον χρόνο διεξαγωγής της έρευνας.

Εργασιακά θέματα και επαγγελματικά βήματα

Ως προς τους τρόπους αναζήτησης εργασίας η έρευνα έδειξε ότι το διαδικτυο κατέχει την πρώ-

τη θέση, με ποσοστό 86%, και ακολουθεί η επιλογή «δίκτυο επαφών» με ποσοστό 60%. Πολύ σημαντική είναι η αυξητική τάση του ποσοστού απασχόλησης αποφοίτων σε θέσεις εργασίας με επιστημονική συνάφεια, διαχρονικά. Το ποσοστό αυτό στους 6 μήνες είναι 46,1%, στους 12 μήνες 55,4% και στους 24 μήνες φτάνει το 68,9%.

Αποδοχές

Το 53% των αποφοίτων δηλώνει ότι οι μηνιαίες αποδοχές του κυμαίνονται από €500 έως €900, που αποτελεί και την πλειοψηφία, ενώ μόλις το 7% δηλώνει αποδοχές υψηλότερες των €1.500. Παράλληλα, το 48,9% των αποφοίτων δηλώνει απόλυτα και πάρα πολύ ευχαριστημένο από την παρού-

Η συντριπτική πλειονότητα των νέων αποφοίτων του ΟΠΑ παραμένουν στην Ελλάδα.

σα εργασιακή του θέση, με μόλις το 3,1% να εκφράζει δυσαρέσκεια.

Γνώμη για το ΟΠΑ

Διερευνώντας κατά πόσον οι προπτυχιακές σπουδές τους βοήθησαν στην επαγγελματική και ακαδημαϊκή ζωή τους, προέκυψαν τα εξής:

- Το 69,2% των αποφοίτων του ΟΠΑ συμφωνεί απόλυτα ή συμφωνεί ως προς τη θετική επίδραση των προπτυχιακών σπουδών στην εύρεση εργασίας, ενώ το ποσοστό διαφωνίας ανέρχεται σε 6,8%.

- Το 61,4% συμφωνεί απόλυτα ή συμφωνεί ότι οι προπτυχιακές σπουδές λειτούργησαν θετικά για τη συνέχιση σπουδών, ενώ το ποσοστό διαφωνίας ανέρχεται σε 5,1%.

- Το 61,8% συμφωνεί απόλυτα ή συμφωνεί σχετικά ότι έλαβε τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ως προς την αγορά εργασίας, ενώ το ποσοστό διαφωνίας ανέρχεται σε 15,9%.

- Το 75,7% δηλώνει ικανοποιημένο ή απόλυτα ικανοποιημένο από τα μαθήματα, με μόλις το 8,7% να εκφράζει διαφωνία.

- Πάνω από τους μισούς (69,2%) δηλώνουν ικανοποιημένοι από το διδακτικό προσωπικό και μόνο το 9,7% έχει αντίθετη γνώμη.

- Στο ερώτημα εάν το ΟΠΑ ανταποκρίθηκε στις ανάγκες τους ως φοιτητών, 59,5% δηλώνουν ικανοποιημένοι ή πλήρως ικανοποιημένοι, ενώ 14,6% εκφράζουν τη διαφωνία τους.

- Όσον αφορά τον βαθμό ικανοποίησης από τις υποδομές του ΟΠΑ, τα ποσοστά ικανοποίησης διαμορφώνονται σε χαμηλά επίπεδα, με την πλειονότητα των συμμετεχόντων να εκφράζουν δυσαρέσκεια. Μόλις το 27,2% δήλωσε ικανοποιημένο από τις υποδομές.

Λήψη απαραίτητων γνώσεων & δεξιοτήτων ως προς την εύρεση εργασίας

Λήψη απαραίτητων γνώσεων & δεξιοτήτων ως προς τις μετέπειτα σπουδές

Λήψη απαραίτητων γνώσεων & δεξιοτήτων ως προς την αγορά εργασίας

Βαθμός ικανοποίησης από τα μαθήματα

Βαθμός ικανοποίησης από το διδακτικό προσωπικό

Βαθμός κάλυψης αναγκών

Βαθμός ικανοποίησης από τις υποδομές

ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΔΙΑΦΩΝΩ

ΟΥΤΕ ΣΥΜΦΩΝΩ ΟΥΤΕ ΔΙΑΦΩΝΩ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΣΥΜΦΩΝΩ

ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

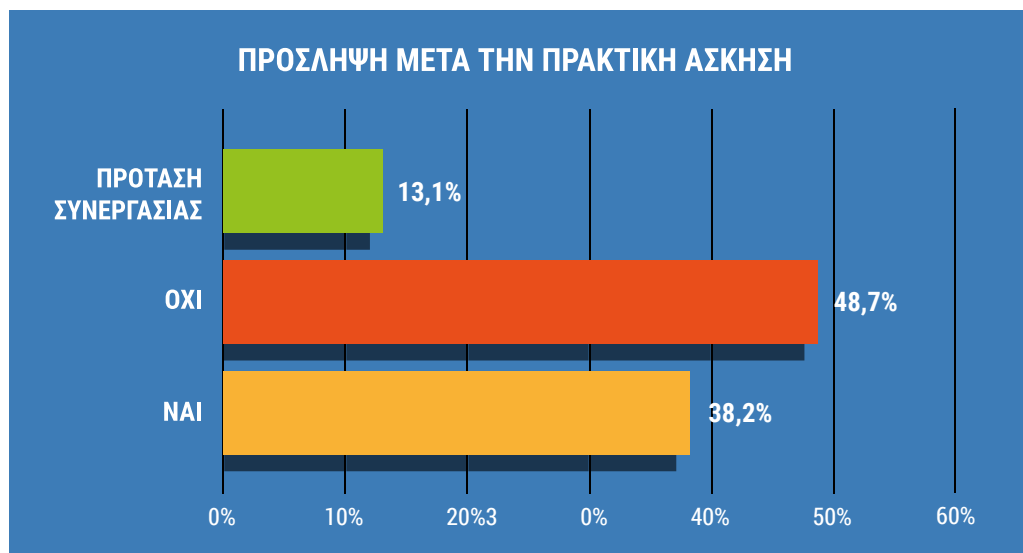
Πρόθεση πρότασης του ΟΠΑ

Εξαιρετικά υψηλό –σχεδόν 8 στους 10– είναι το ποσοστό των αποφοίτων που δήλωσε ότι θα πρότεινε για σπουδές το ΟΠΑ, ενώ μόνο το 2,4% απάντησε αρνητικά.

Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης

Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης είναι ιδιαίτερα δημοφιλής, με το 50,6% των φοιτητών να έχει πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, παρ' ότι δεν είναι υποχρεωτική για τη λήψη πτυχίου σε όλα τα Τμήματα του ΟΠΑ. Το αντίστοιχο ποσοστό συμμετοχής στην πρακτική άσκηση κατά την έρευνα του 2018 ανήλθε σε 47%.

Μετά το πέρας της πρακτικής το 38,2% προσλαμβάνεται, ενώ το 13,1% λαμβάνει πρόταση συνεργασίας.

7 στους 10 αποφοίτους του ΟΠΑ βρίσκουν αμέσως δουλειά

Σύγκριση με την προηγούμενη έρευνα

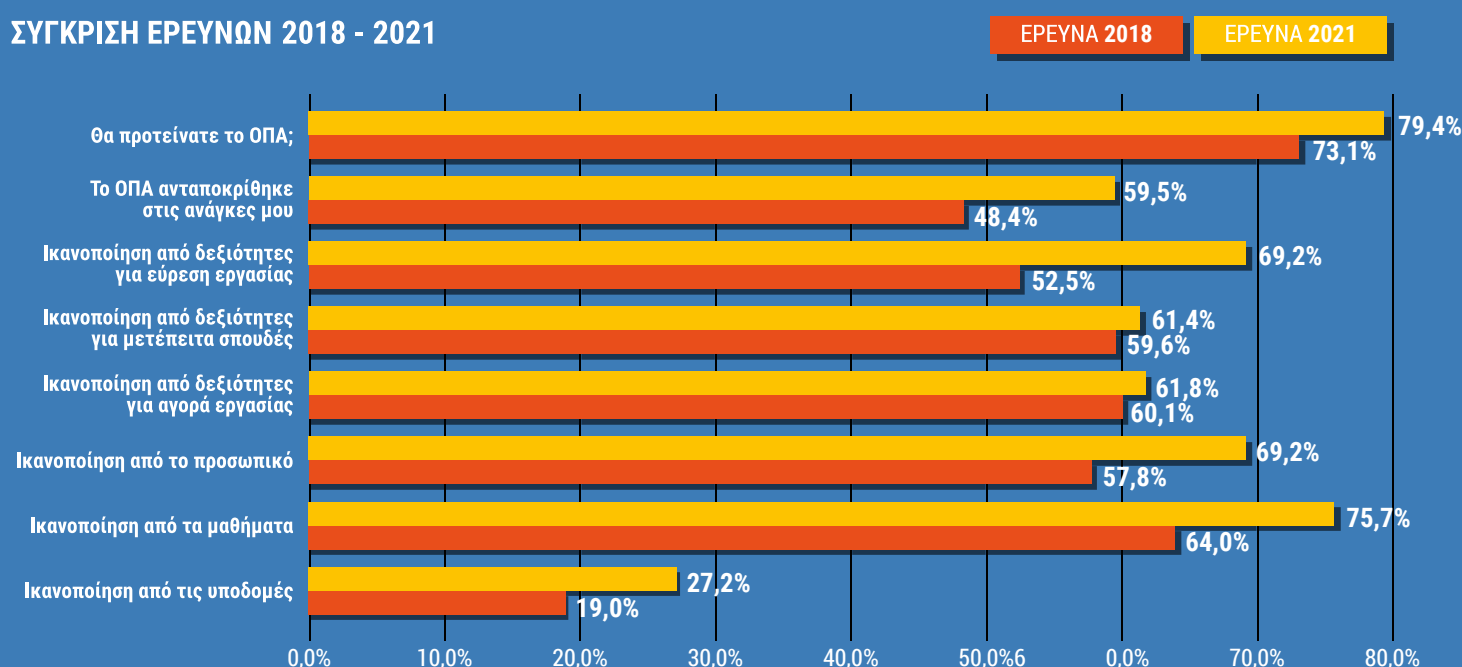
Σε σχέση με την έρευνα του 2018 και σταθμίζοντας κατάλληλα ώστε οι έρευνες να είναι συγκρίσιμες, υπήρξαν ενδιαφέροντα ευρήματα.

Παρατηρήθηκε μείωση του ποσοστού αποφοίτων που συνέχισαν τις σπουδές τους σε Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, από 32% σε 16%, στοιχείο που μπορεί ωστόσο να αποδοθεί στην πανδημία, καθώς πολλοί ήταν οι απόφοιτοι που ανέβαλαν τα σχέδιά τους για μεταπτυχιακές σπουδές.

Σημειώθηκε αύξηση στο ποσοστό απασχόλησης, από 65% σε 70%, με αντίστοιχη αύξηση στην εργασία πλήρους απασχόλησης, από 83% σε 87%. Αύξηση σημειώθηκε και στο ποσοστό συμμετοχής στο Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης, από 47% σε περίπου 51%.

Ως προς τη γνώμη για επιμέρους θέματα παρουσιάζεται βελτίωση σε όλους τους δείκτες, ενδεικτική της προσπάθειας που γίνεται, όπως φαίνεται στο γράφημα σύγκρισης των ερευνών.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ 2018 - 2021

Πανελλήνιος Μαθητικός Διαγωνισμός στα Οικονομικά «ΕΡΜΗΣ»

**Ξεκίνησε το 2020 με αφορμή τον εορτασμό
100 ετών από την ίδρυση του ΟΠΑ.**

του Ομότιμου Καθηγητή **Νίκου Χριστοδουλάκη**, του Καθηγητή **Αποστόλη Φιλιππούλου**
και του Αναπληρωτή Καθηγητή **Μανόλη Κρητικού**, μελών της Οργανωτικής Επιτροπής Διαγωνισμού «Ερμής»

Το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών διοργανώνει από πέρυσι έναν ετήσιο πανελλήνιο διαγωνισμό στα Οικονομικά για μαθητές και μαθήτριες τρίτης λυκείου. Ο διαγωνισμός ονομάζεται «ΕΡΜΗΣ» και πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Ένωση Οικονομολόγων Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος.

Ο στόχος μας είναι πολλαπλός. Αρχικά να καθιερώσουμε τον διαγωνισμό ως τον βασικό θεσμό άμιλλας οικονομικών γνώσεων ανάμεσα σε μαθητές και μαθήτριες λυκείου στην ελληνική επικράτεια. Να ενημερώσουμε τη νέα γενιά για το πόσο συναρπαστικά είναι τα Οικονομικά, για τις σύγχρονες οικονομικές εξελίξεις, για το πώς σκέπτονται οι οικονομολόγοι, αλλά και για τα νέα εργαλεία ανάλυσης που χρησιμοποιεί η οικονομική επιστήμη. Να προωθήσουμε τη συμμετοχή των πρώτων επιτυχόντων του διαγωνισμού «ΕΡΜΗΣ» σε έγκριτες διεθνείς ολυμπιάδες Οικονομικών για μαθητές. Να αναδείξουμε τη σχέση της οικονομικής επιστήμης με άλλες κοινωνικές επιστήμες, αλλά και με τα μαθηματικά και τη στατιστική. Να φέρουμε σε επαφή τους μαθητές και καθηγητές μέσης εκπαίδευσης με το ΟΠΑ, που είναι το πιο καταξιωμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα για τα Οικονομικά στη χώρα μας. Επίσης, ελπίζουμε ότι ο διαγωνισμός θα αποτελέσει μοχλό για την ουσιαστική αναβάθμιση του μαθήματος και των βιβλίων των Οικονομικών στα σχολεία μας.

Το μάθημα προσφέρεται μόνο στην τρίτη λυκείου, ενώ παρεμφερή μαθήματα, που δεν έχουν στην ουσία σχέση με τα Οικονομικά, διδάσκονται εκτεταμένα σε περισσότερες τάξεις. Υπάρχει κακή αξιοποίηση πόρων κάθε μορφής. Και αυτή

η υποβάθμιση του μαθήματος των Οικονομικών στα σχολεία συμβαίνει σε μια χώρα με σημαντικά και χρόνια οικονομικά προβλήματα, που θα κέρδιζε πολλά αν οι πολίτες της είχαν καλύτερη γνώση κάποιων βασικών αρχών οικονομίας, όπως, π.χ., η έννοια του οφέλους-κόστους των αποφάσεων, η σημασία των οικονομικών περιορισμών ή τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει η οικονομική πολιτική.

Ο φετινός διαγωνισμός διεξήχθη τον Απρίλιο με εξ αποστάσεως μεθόδους, που αναπτύχθηκαν από το ίδιο το ΟΠΑ, λόγω των περιορισμών της πανδημίας. Οι συμμετέχοντες στον διαγωνισμό εξετάστηκαν στο γνωστικό αντικείμενο των Οικονομικών, όπως αυτό προσδιορίζεται από τη σχετική διδακτέα ύλη του λυκείου, αλλά και τις ευρύτερες γνώσεις και αναφορές που περιέχονται σε άλλα παρεμφερή βιβλία.

Από το σύνολο των συμμετοχών, τελικά υπέβαλαν έγκυρο γραπτό 418 μαθητές και μαθήτριες. Οι πρώτοι επιτυχόντες σε εθνικό επίπεδο (9 μαθητές/μαθήτριες με βαθμολογία 80% και άνω) και σε περιφερειακό επίπεδο (23 μαθητές/μαθήτριες με βαθμολογία μεταξύ 70% και 80%) θα λάβουν επαίνους σε διαδικτυακή τελετή που οργανώνεται για την 1η Οκτωβρίου 2021.

Τα ονόματα των διακρινθέντων μαθητών, όπως και τα θέματα του διαγωνισμού και άλλες σχετικές πληροφορίες, είναι αναρτημένα στον ιστότοπο του διαγωνισμού:

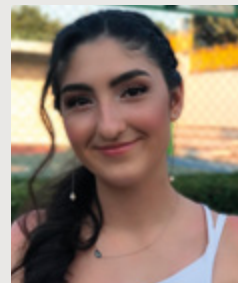
<https://diagonismos.ermis.aueb.gr>

Εθνικά Βραβεία «ΕΡΜΗΣ» 2021

«Είμαι πολύ χαρούμενος για τη διάκριση σε αυτόν τον σπουδαίο διαγωνισμό. Συμμετείχα σε αυτόν προκειμένου να δοκιμάσω τις δυνατότητές μου και πιστεύω πως κατάφερα να ανταπεξέλθω με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η εξ αποστάσεως διεξαγωγή του σίγουρα ήταν κάτι πρωτόγνωρο για όλους τους υποψηφίους, όμως πραγματοποιήθηκε ομαλά και δίχως σημαντικά προβλήματα».

Βασίλης Συρίμης
βραβευμένος μαθητής

«Ήταν μια πολύωρη και απαιτητική διαδικασία, καθώς οι ερωτήσεις ήταν εφ' όλης της ύλης. Ωστόσο, με την κατάλληλη προετοιμασία των Εκπαιδευτηρίων Φρυγανιώτη και της καθηγήτριας μας κυρίας Γ. Βαγιωνά, καταφέραμε να ανταποκριθούμε στον διαγωνισμό όπως του αρμόζει, παρά τις δυσκολίες που υπήρχαν».

Δέσποινα Λιαρετίδου
βραβευμένη μαθήτρια

Διπλό πτυχίο ΟΠΑ και Πανεπιστημίου Παβίας

Υπογραφή συμφωνίας στο πλαίσιο του δικτύου HERMES

της Αγγελικής Παναγιωτίδου, Συμβούλου Εκπαίδευσης και Σταδιοδρομίας του ΟΠΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS

UNIVERSITÀ
DI PAVIA

συγκεκριμένα μαθήματα του μεταπτυχιακού του Τμήματος Οικονομικών και Διοικητικής του Πανεπιστημίου Παβίας. Με την επιτυχή περάτωση των ακαδημαϊκών υποχρεώσεων και την υπέρσπιση της διπλωματικής εργασίας, απονέμονται στους φοιτητές δύο πτυχία σε διαφορετικά πεδία (Στατιστική και Οικονομικά/Χρηματοοικονομικά).

Το Πανεπιστήμιο Παβίας είναι πρωτοπόρο στη σύναψη τέτοιων συνεργασιών και προγραμμάτων, καθώς έχει συνάψει 20 συμφωνίες διπλού πτυχίου, εκ των οποίων οι 10 μέσω του δικτύου HERMES. Μέσω του δικτύου οι δυνατότητες συνέχισης των σπουδών των φοιτητών πολλαπλασιάζονται με δομημένο τρόπο, ενώ μερική χρηματοδότηση δύναται να δοθεί μέσω του προγράμματος Erasmus+.

Ο Πρόεδρος του Τμήματος Στατιστικής, καθηγητής **Ιωάννης Ντζούφρας**, μιλώντας στην «ΟΠΑ News» τόνισε ότι «η πρωτοπόρα αυτή συμφωνία ανοίγει τον δρόμο για περαιτέρω συνεργασίες και διεθνοποίηση του Τμήματος Στατιστικής και του ΟΠΑ, ενώ επικυρώνει την υψηλή ποιότητα διδασκαλίας και έρευ-

Διπλό τίτλο σπουδών (Double Degree, DD) μεταπτυχιακού επιπέδου θα προσφέρει σύντομα σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Παβίας το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Τμήμα Στατιστικής του, μετά την υπογραφή σχετικής συμφωνίας στο πλαίσιο του πανεπιστημιακού δικτύου HERMES (www.hermes-universities.eu).

Το δίκτυο αυτό, που ιδρύθηκε το 1997, σήμερα αποτελείται από 26 πανεπιστήμια 15 χωρών (3.589 μαθήματα, 754 διδάσκοντες). Σκοπός του είναι η σύμπραξη Ιδρυμάτων για την ανάπτυξη σύγχρονων προγραμμάτων σπουδών, την ανταλλαγή καθηγητών και ερευνητών και τη δημιουργία κοινών ερευνητικών προγραμμάτων. Στόχος είναι επίσης η απονομή διπλών τίτλων σπουδών σε προπτυχιακό, μεταπτυχιακό και διδακτορικό επίπεδο. Το ΟΠΑ είναι μέλος του δικτύου HERMES από το 2010 –επί πρωταρχίας του καθηγητή **Γρηγορίου Πραστάκου**–, όπου τα τελευταία χρόνια εκπροσωπείται από το Τμήμα Στατιστικής.

Πρόεδρος του δικτύου HERMES είναι η αναπληρώτρια καθηγήτρια **Κλάουντια Ταράντολα** του Πανεπιστημίου Παβίας, η οποία έχει αναπτύξει στενούς δεσμούς με το ΟΠΑ, το οποίο και επισκέφτηκε το 2008 ως μεταδιδακτορική ερευνήτρια. Έκτοτε έχει ερευνητική συνεργασία με μέλη του Τμήματος Στατιστικής και επισκέπτεται την Ελλάδα τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο.

Το διπλό πρόγραμμα Πανεπιστημίου Παβίας και ΟΠΑ συνδυάζει μεταπτυχιακές σπουδές στη Στατιστική και στα Οικονομικά/Χρηματοοικονομικά.

Το πρώτο Double Degree του ΟΠΑ

Το ΟΠΑ υπέγραψε τον Δεκέμβριο του 2020 την πρώτη συμφωνία συνεργασίας διπλού τίτλου σπουδών σε επίπεδο Master με το Πανεπιστήμιο Παβίας. Πρόκειται για αναβαθμισμένο πρόγραμμα όπου οι φοιτητές και φοιτήτριες των δύο συνεργαζόμενων πανεπιστημίων μπορούν να λάβουν δύο τίτλους, αναγνωρίζοντας μέρος των σπουδών που έχουν ήδη πραγματοποιήσει. Η συμφωνία επιτεύχθηκε με τη στενή συνεργασία εκπροσώπων του Τμήματος Στατιστικής, αλλά και των Πρυτανικών Αρχών του Ιδρύματος.

Όπως εξηγεί στην «ΟΠΑ News» η εκπρόσωπος του Τμήματος Στατιστικής στο HERMES, αναπληρώτρια καθηγήτρια **Αλεξάνδρα Λειβαδά**, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ΑUEB – PAVIA DD θα έχουν τη μοναδική ευκαιρία να συνδυάσουν χρηματοοικονομικές και στατιστικές σπουδές. Αφού συμπληρώσουν ένα έτος σπουδών στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος Στατιστικής του ΟΠΑ, στη συνέχεια θα παρακολουθούν για ένα ακόμη έτος

ναυ του Τμήματος. Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. **Βασίλη Βασδέκη**, πρώην Πρόεδρο του Τμήματος και νυν Αντιπρύτανη, τον κ. **Δημήτρη Καρλή**, Διευθυντή του Μεταπτυχιακού Στατιστικής, την κυρία Ταράντολα, υπεύθυνη διπλών πτυχίων Πανεπιστημίου Παβίας και Πρόεδρο του δικτύου HERMES, και, φυσικά, τον τέως Πρύτανη κ. **Εμμανουήλ Γιακουμάκη** και τον νυν Πρύτανη κ. **Δημήτρη Μπουραντώνη**, που εργάστηκαν για να ολοκληρωθεί αυτή η συνεργασία».

Από πλευράς της, η κυρία Ταράντολα σχολίασε: «Είμαι πολύ χαρούμενη που οι φοιτητές μας θα έχουν την ευκαιρία να σπουδάσουν στο ΟΠΑ ως μέλη του διπλού προγράμματος ΟΠΑ-Πανεπιστημίου Παβίας. Πριν από αρκετά χρόνια ολοκλήρωσα τη μεταδιδακτορική μου έρευνα στο Τμήμα Στατιστικής του ΟΠΑ υπό την επίβλεψη του καθηγητή **Πέτρου Δελαπόρτα** και συνεργάζομαι ακόμα με πολλούς καθηγητές του Τμήματος Στατιστικής. Ελπίζω ότι στο εγγύς μέλλον θα γιορτάσουμε και την αποφοίτηση του πρώτου μας φοιτητή διπλού πτυχίου».

Το BOX στέκεται δίπλα στο Χαμόγελο του Παιδιού

Δυνατότητα για απευθείας δωρεά ποσού στα Κέντρα Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας με κάθε παραγγελία από το BOX

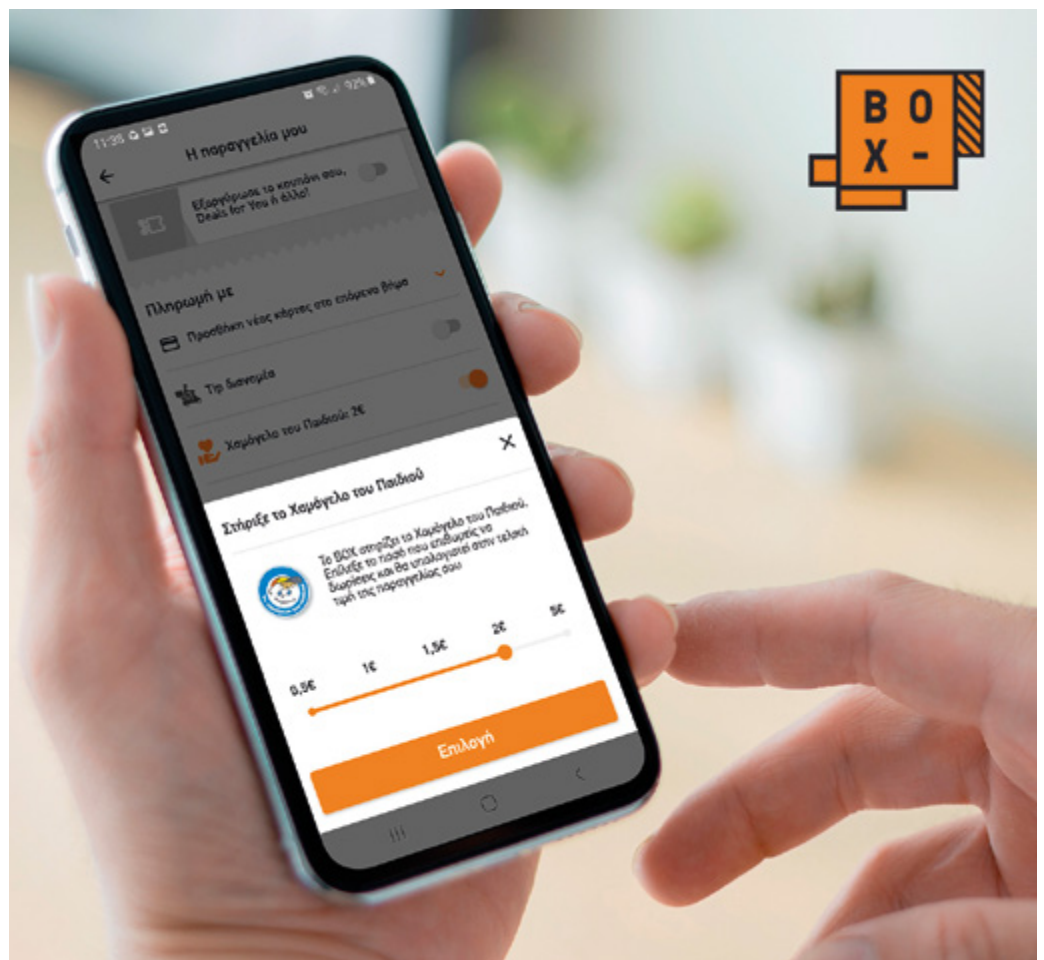
Το BOX, η υπηρεσία online παραγγελίας φαγητού της COSMOTE, στέκεται δίπλα στο Χαμόγελο του Παιδιού, δίνοντας στους πελάτες του τη δυνατότητα με κάθε τους παραγγελία να προσφέρουν ένα χρηματικό ποσό στον εθελοντικό, μη κερδοσκοπικό οργανισμό (www.hamogelo.gr). Με αυτόν τον τρόπο καλύπτονται οι βασικές ανάγκες σίτισης στα Κέντρα Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας σε συνολικά 16 περιοχές σε όλη την Ελλάδα.

Με κάθε παραγγελία από το BOX –για φαγητό, καφέ ή ψώνια από τα σούπερ μάρκετ Μασούτης και Κρητικός– οι χρήστες της πλατφόρμας μπορούν να προσφέρουν στο Χαμόγελο του Παιδιού, και ειδικότερα στα Κέντρα Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας, το ποσό €0,5, €1, €1,5, €2 ή €5, αρκεί να επιλέξουν πληρωμή με κάρτα. Το ποσό που επέλεξαν να δωρίσουν θα υπολογιστεί στην τελική τιμή της παραγγελίας τους.

«Η COSMOTE είναι διαχρονικός και πολύτιμος υποστηρικτής του έργου μας. Μέσω της εξαιρετικής υπηρεσίας BOX, ο όμιλος για μία ακόμα φορά στέκεται δίπλα μας, καλώντας τους πελάτες να επιλέξουν να ενισχύσουν τον οργανισμό μας, συμμετέχοντας έτσι άμεσα στην κάλυψη βασικών αναγκών των παιδιών και οικογενειών που ολιστικά υποστηρίζουμε μέσα από τα Κέντρα Στήριξης Παιδιού και Οικογένειας σε όλη την Ελλάδα. Ευχαριστούμε από καρδιάς το BOX και την COSMOTE και ευχόμαστε το κοινό να αγκαλιάσει τη νέα και πολύ σημαντική αυτή πρωτοβουλία», δήλωσε ο πρόεδρος του οργανισμού κ. **Κώστας Γιαννόπουλος**.

«Στο BOX στηρίζουμε με χαρά το Χαμόγελο του Παιδιού, συμβάλλοντας –μαζί με τους πελάτες μας– στην κάλυψη βασικών αναγκών σίτισης χιλιάδων παιδιών. Είναι μια πράξη αγάπης και ανθρωπιάς. Θέλουμε να προσφέρουμε περισσότερα χαμόγελα σε παιδιά και οικογένειες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Γι' αυτό, φροντίζουμε να σχεδιάζουμε προϊόντα και υπηρεσίες που διευκολύνουν και κάνουν καλύτερη την καθημερινότητα των συνανθρώπων μας», σημείωσε ο κ. **Παναγιώτης Γαβριηλίδης**, Chief Marketing Officer Consumer Segment Ομίλου ΟΤΕ.

Σήμερα οι χρήστες του BOX μπορούν να παραγγέλλουν φαγητό ή καφέ σε περισσότερα από 7.000 καταστήματα σε 48 πόλεις σε όλη την Ελλάδα. Η πλατφόρμα εμπλουτίζεται συνεχώς με νέα καταστήματα, καλύπτοντας νέες περιοχές σε ολόκληρη τη χώρα, ενώ φέρνει στην πόρτα των καταναλωτών και τα ψώνια τους από τα σούπερ μάρκετ Μασούτης και Κρητικός. Οι καταναλωτές μπορούν να παραγγείλουν όλα τα προϊόντα των συγκεκριμένων σούπερ μάρκετ –πάνω από 10.000 κωδικοί ανά αλυσίδα– με παράδοση ακόμα και αυθημερόν, σε συνο-

λικά πάνω από 50 πόλεις σε όλη την Ελλάδα, σε τιμές και προσφορές που ισχύουν και στα φυσικά καταστήματα.

Πρόγραμμα επιβράβευσης

Το BOX είναι το μόνο food delivery app που επιβραβεύει τους πελάτες του, βοηθώντας τους να βρουν τις επιλογές που ταιριάζουν στα γούστα και στις επιθυμίες τους, μέσα από μια προσωποποιημένη, αλλά και ανταποδοτική εμπειρία.

Με κάθε παραγγελία στο BOX ή και χρήση του app ο χρήστης συλλέγει πόντους, τους οποίους μπορεί να εξαργυρώσει σε εκπτώσεις στο φαγητό του, πακέτα data (GB) από την COSMOTE, δωροεπιταγές από γνωστά brands ή επιπλέον εκπτώσεις στην παραγγελία με κωδικούς COSMOTE Deals for You.

Το BOX λοιπόν δίνει μεγάλη βαρύτητα στο πρόγραμμα επιβράβευσης και, γι' αυτό, ενισχύει σημαντικά τις συνεργασίες του με μεγάλες εταιρείες (Coca-Cola, Visa, Hellmann's, KFC κ.ά.), αλλά και με τα ίδια τα καταστήματα, τα οποία παρέχουν προνομιακές εκπτώσεις και προσφορές (1+1, happy hours, combo

Το BOX επιβραβεύει τους πελάτες του μέσα από μια προσωποποιημένη, αλλά και ανταποδοτική εμπειρία.

offers) στους πελάτες της πλατφόρμας. Ήδη η ανταπόκριση των πελατών είναι πολύ μεγάλη στις συγκεκριμένες προσφορές.

Το ανταποδοτικό σχήμα του BOX αποδεικνύεται ένα εξαιρετικό εργαλείο και για τα ίδια τα καταστήματα, πολλά από τα οποία έχουν ξεκινήσει να προσφέρουν επιπλέον πόντους στους καταναλωτές. Εκτός δηλαδή από την πλατφόρμα που δίνει πόντους με κάθε παραγγελία, δίνουν πολλούς πόντους και τα ίδια τα καταστήματα.

Περισσότερες πληροφορίες: www.box.gr

Get exam-ready challenge

Η παιχνιδιοποίηση στην υπηρεσία της μάθησης!

Τι δείχνουν τα αποτελέσματα παιχνιδοκεντρικού μαθησιακού πειράματος στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

■ του Δημήτρη Δρόσου, Επίκουρου Καθηγητή Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του ΟΠΑ

Η πανδημία επέβαλε διαρκείς ασκήσεις ισορροπίας σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινότητάς μας, πόσω μάλλον στην εκπαίδευση. Ξαφνικά το σαλόνι του σπιτιού μετατράπηκε σε χώρο εργασίας, η κουζίνα υποκατέστησε το κυλικείο, το παιδικό γραφείο έγινε φοιτητικό έδρανο... Το άγνωστο, το ακανόνιστο και το απρόβλεπτο επέβαλαν τον πειραματισμό. Πλέον το τι είναι σωστό, ωφέλιμο και αποτελεσματικό είναι ένα ερώτημα αναπάντητο, εφόσον δεν υπάρχει πρότερη εμπειρία, και ο μόνος τρόπος για να το απαντήσουμε είναι ο δρόμος της δοκιμής και του λάθους.

Τα πανεπιστήμια, στο πλαίσιο της απομακρυσμένης διδασκαλίας «εκτάκτου ανάγκης», όφειλαν και αυτά να πειραματιστούν. Καθηγητές και φοιτητές βρέθηκαν μέσα σε εικονικές τάξεις, απέναντι από ψηφιακούς πίνακες, αντιμέτωποι με κλειστές κάμερες και μικρόφωνα.

Πώς μπορούσε ένας καθηγητής να μην απογοητευτεί από τα χαμηλά επίπεδα αλληλεπίδρασης κατά τη διάρκεια του μαθήματος και πώς μπορούσε ένας φοιτητής να κατανοήσει ένα πρόβλημα χωρίς να διακόψει την εύθραυστη ψηφιακή διδακτική ροή; Ποιο ήταν το μαθησιακό αποτέλεσμα ύστερα από κάθε δίωρο ηλεκτρονικής διδασκαλίας; Διατηρήθηκε η προσοχή του εκπαιδευμένου, επιτεύχθηκε ο μαθησιακός στόχος, μεταλαμπαδεύτηκαν γνώσεις, αποκτήθηκαν νέες δεξιότητες; Αχαρτογράφητα νερά, αναπάντητα ερωτήματα... Οι απαντήσεις έπρεπε να δοθούν μέσα από τον πειραματισμό, τη δημιουργικότητα και την καινοτομία.

Για να πάψει η ψηφιακή διδασκαλία να είναι μονότονη και βαρετή, δοκιμάσαμε να τη μετατρέψουμε σε παιχνίδι. Θα μπορούσε άραγε αυτός ο μετασχηματισμός, δηλαδή η εφαρμογή σχεδιαστικών στοιχείων ψηφιακών παιχνιδιών, να κάνει την παρακολούθηση μιας εξ αποστάσεως διδασκαλίας πιο ευχάριστη, να ενεργοποιήσει το ενδιαφέρον των φοιτητών και να οδηγήσει σε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα;

Η παιχνιδιοποίηση (gamification) είναι η χρήση μη-

χανισμών παιχνιδιού σε μη παιγνιώδεις καταστάσεις. Περιλαμβάνει τη χρήση στοιχείων ηλεκτρονικών παιχνιδιών, όπως πίνακες κατάταξης, επίπεδα, εμβλήματα κ.ά., σε δραστηριότητες που δεν έχουν σχέση με το παιχνίδι, στοχεύοντας στη βελτίωση της εμπειρίας του χρήστη και στην αύξηση της δέσμευσής του. Συναντάμε παραδείγματα παιχνιδιοποίησης σε διάφορους τομείς, π.χ. στη σωματική άσκηση και υγεία, στην προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών και, φυσικά, στην εκπαίδευση. Για παράδειγμα, οι αεροπορικές εταιρείες δίνουν τη δυνατότητα στους ταξιδιώτες να κερδίζουν πόντους με κάθε ταξίδι τους, τους οποίους αργότερα μπορούν να εξαργυρώσουν, ή οι εταιρείες αθλητικού εξοπλισμού έχουν αναπτύξει εφαρμογές σε έξυπνα κινητά τηλέφωνα και ρολόγια, ώστε οι χρήστες να γιορτάζουν τις επιδόσεις τους με ψηφιακά τρόπαια, να ανταγωνίζονται και να προκαλούν τους φίλους τους στο τρέξιμο.

Στη μαθησιακή διαδικασία η παιχνιδιοποίηση περιλαμβάνει μηχανισμούς άμεσης ανατροφοδότησης των εκπαιδευομένων, συστήματα πόντων, πίνακες κατάταξης, βραβεία, κονκάρδες, μπάρες προόδου, avatars κ.ά., με βασικούς στόχους την κινητοποίηση, την ενθάρρυνση, την καθοδήγηση ως προς την κατεύθυνση βελτίωσης του συμμετέχοντα ή ακόμα και την αγχολυτική μαθησιακή εμπειρία. Η παιχνιδοκεντρική μάθηση αξιοποιεί αυτούς τους μηχανισμούς στο έπακρο με μία a priori αρχιτεκτονική, που ορίζει με σαφήνεια τον στόχο του παιχνιδιού, τις βασικές λειτουργίες και το σενάριό του, τους κανόνες εξέλιξης, ανταγωνισμού και διάδρασης με την εφαρμογή και τους συμπαίκτες.

Ο λόγος για τον οποίον η παιχνιδιοποίηση παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι πως έρευνες καταδεικνύουν αυξημένο βαθμό εμπλοκής και ενδιαφέροντος των συμμετεχόντων όταν ένα περιβάλλον ή μια δραστηριότητα ενσωματώνει στοιχεία παιχνιδιοποίησης. Η παιχνιδοκεντρική μάθηση λοιπόν ενεργοποιεί όχι μόνο γνωστικές λειτουργίες, όπως η προσοχή ή η αντίληψη, αλλά και συναισθήματα ενθουσιασμού, έκπληξης, χαράς, λύπης ή και θυμού. Αυτή η εμπειρία έχει ως αποτέλεσμα την

επίτευξη ουσιαστικών μαθησιακών στόχων, όπως η εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο και η ανάπτυξη ενδοπροσωπικών (π.χ. χρονοπρογραμματισμός έργου) και διαπροσωπικών δεξιοτήτων (π.χ. συνεργατικότητα).

Ας δούμε όμως τι ακριβώς «εφαρμόσαμε» σε πρωτοετείς του Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου μας και πώς ενσωματώσαμε στοιχεία μάθησης σε ένα παιχνίδι:

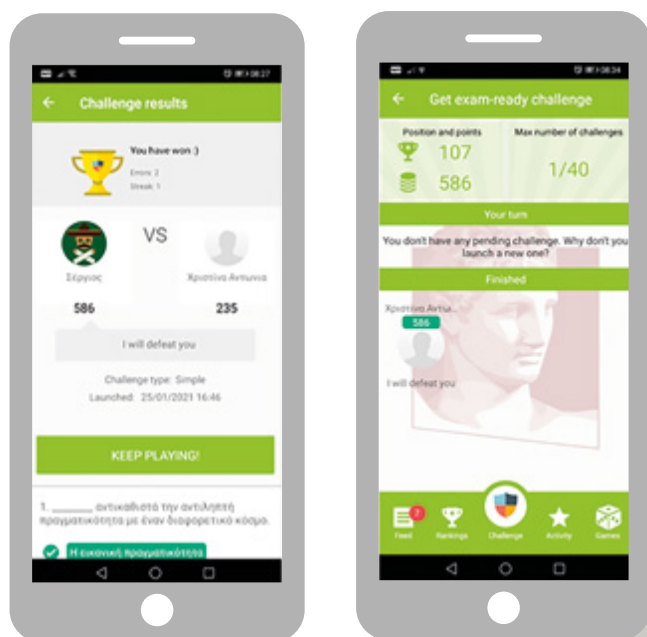
Πώς; Atrivity mobile app, ένα social παιχνίδι για κινητά με βασικό μηχανισμό μάθησης τα κουίζ γνώσεων και τις προκλήσεις. Οι παίκτες προκαλούν ο ένας τον άλλον, ενώ το λογισμικό επιλέγει σε πραγματικό χρόνο τις καταλληλότερες ερωτήσεις για κάθε παίκτη βάσει των μαθησιακών του κενών, που έχουν εντοπιστεί από προηγούμενες απαντήσεις.

Τι; 244 ερωτήσεις χωρισμένες σε 4 κατηγορίες με 20 προκλήσεις ανά ημέρα. Κάθε πρόκληση ήταν μια «μάχη» 1 λεπτού με 5 ερωτήσεις. Οι 4 κατηγορίες αφορούσαν 4 διαφορετικά μαθήματα του πρώτου έτους του Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας (Εισαγωγή στην Πληροφορική, Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ, Εισαγωγή στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, Ψυχολογία).

Γιατί; Βασικοί στόχοι της συγκεκριμένης εφαρμογής παιχνιδοκεντρικής μάθησης ήταν η εμβάθυνση στα γνωστικά αντικείμενα και η κατάλληλη προετοιμασία των φοιτητών για τις εξετάσεις. Παράλληλα, εν μέσω αναγκαστικής απομόνωσης και κοινωνικής αποστασιοποίησης, θέλαμε να ενθαρρύνουμε τους πρωτοετείς μας και να ενδυναμώσουμε την αίσθηση του ανήκειν.

Πού; Απ' οπουδήποτε, με τη βοήθεια ενός smartphone.

Πότε; Ακριβώς πριν την εξεταστική του χειμερινού εξαμήνου 2021. Η μορφή του παιχνιδιού επέτρεψε στους παίκτες να παίξουν οποιαδήποτε ώρα επιθυμούσαν.

Στιγμιότυπα αποτελεσμάτων πρόκλησης και πίνακα κατάταξης

” Η καινοτομία στις εκπαιδευτικές μεθόδους αποτελεί βασικό άξονα πάνω στον οποίο δουλεύουμε στο Τμήμα Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας. Πιστεύουμε ότι το (κοντινό) μέλλον θα περιλαμβάνει μια ποικιλία μορφών υβριδικής εκπαίδευσης, σύγχρονης και ασύγχρονης, σε αίθουσα και από απόσταση, αυτόνομης και καθοδηγούμενης, πληθοπορισμικής (crowdsourced), συνεργατικής και αυτοδύναμης. Σε αυτό το πλαίσιο, αξιοποιούμε και πειραματιζόμαστε με ψηφιακά μέσα, πλατφόρμες και εφαρμογές, όπως η εκπαιδευτική δραστηριότητα gamification που υλοποιήσαμε το χειμερινό εξάμηνο για τους πρωτοετείς μας. Η ενθουσιώδης ανταπόκριση των φοιτητών και τα θετικά μαθησιακά αποτελέσματα που καταγράψαμε μας ενθαρρύνουν για τα επόμενα βήματα.

Καθηγητής **Σέργιος Δημητριάδης**, Πρόεδρος Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του ΟΠΑ

Τα αποτελέσματα του πειράματος αυτού έδειξαν ότι η τεχνολογικά ενισχυόμενη μάθηση, εφόσον σχεδιαστεί ορθά και υλοποιηθεί στοχευμένα, μπορεί επιτυχώς να οδηγήσει σε ουσιαστική μάθηση. Συγκεκριμένα:

■ Η εγγραφή μέσω της online φόρμας ήταν επιτυχής, με σύνολο 275 εγγεγραμμένων. Τελικά 202 άτομα κατέβασαν την εφαρμογή και είχαν πρόσβαση στο παιχνίδι.

■ Η συμμετοχή ήταν πολύ ικανοποιητική, αφού 202 πρωτοετείς ενεργοποίησαν το παιχνίδι (96% των παικτών) και 171 παίκτες απάντησαν σε προκλήσεις (81,4% όσων ενεργοποίησαν το παιχνίδι). Η συμμετοχή ήταν προαιρετική και χωρίς βαθμολογική επίπτωση στα μαθήματα.

■ Καταγράφηκε ενεργή συμμετοχή των παικτών έως το τέλος της διάρκειας του παιχνιδιού, με 5.455 ολοκληρωμένες προκλήσεις και 827 παιχνίδια ατομικής εκπαίδευσης. Συνολικά επενδύθηκαν 8.408 λεπτά παιχνιδιού (140 ώρες), με μέσο όρο διάδρασης με την εφαρμογή τα 50 λεπτά ανά παίκτη. Απαντήθηκαν 43.974 ερωτήσεις (μέσος όρος ανά παίκτη: 257 ερωτήσεις).

■ Σε επίπεδο κατανόησης και αφομοίωσης της ύλης, παρατηρήθηκε αύξηση της τάξεως του 24% επί του αρχικού ποσοστού σωστών απαντήσεων. Το αρχικό ποσοστό ορθών απαντήσεων ήταν

58%, ενώ το τελικό ποσοστό σωστών απαντήσεων ανήλθε σε 72%.

Υπό το πρίσμα μιας ποιοτικής ανάλυσης των μαθησιακών εμπειριών παραθέτουμε μερικές ενδεικτικές απαντήσεις πρωτοετών στην ερώτηση «Μοιράσου μαζί μας την εμπειρία σου από το παιχνίδι και συμπλήρωσε οποιαδήποτε πρόταση ή σχόλιο θέλεις», η οποία τους τέθηκε με το πέρας της διαδικασίας:

«Ήταν φανταστική εμπειρία».

«Ήταν πραγματικά μια πολύ όμορφη και έξυπνη ιδέα, η οποία εκτός από τις γνώσεις που μας πρόσφερε, ένιωσα ότι έφερε εμάς, τους πρωτοετείς, πιο κοντά».

«Απαντώντας στις ερωτήσεις, μάθαμε πολλά πράγματα και ταυτόχρονα ήρθαμε πιο κοντά με τους συμφοιτητές μας, αφού το είδαμε ως μια μορφή παιχνιδιού».

«Πολύ ωραία η εμπειρία τού να μαθαίνεις νέα πράγματα, αλλά και να εμβαθύνεις τις γνώσεις σου μέσα από μια τέτοια εφαρμογή».

«Από τις ωραιότερες δράσεις του Πανεπιστημίου και ιδιαίτερα βοηθητική».

«Ενδιαφέρον ήταν που αξιολογούσες τις γνώσεις σου».

«Gamification is very cool!»

«Ευχάριστη μέθοδος επανάληψης και επαφής με τους συμφοιτητές μας σε μια τόσο δύσκολη περίοδο».

«Καλό είναι η εφαρμογή με τις ερωτήσεις να είναι συνέχεια ανοιχτή και να εμπλουτίζεται διαρκώς με νέες ερωτήσεις και με περισσότερα μαθήματα».

«Συγχαρητήρια σε όσους έφτιαξαν την εφαρμογή! Πιστεύω πως βοήθησε πολύ και μας έφερε και πιο κοντά».

«Πολύ θετική εμπειρία! Ιδανικό θα ήταν να είχε όλα τα μαθήματα».

«Ήταν πολύ ωραίο παιχνίδι και σίγουρα πολύ βοηθητικό. Μας έδωσε μια εικόνα για το πού βρισκόμαστε και είδαμε και τα σημεία όπου είμαστε πιο αδύναμοι».

«Ήταν πολύ ενδιαφέρον και διασκεδαστικό. Μακάρι να διαρκούσε περισσότερο!»

Ήταν μια πρώτη, διερευνητική προσπάθεια. Σίγουρα όμως τα αποτελέσματά της μας δείχνουν πως ο δρόμος του πειραματισμού, της εξέλιξης και της καινοτομίας είναι ο μόνος που αξίζει κάποιος να ακολουθήσει σε πρωτόγνωρες συνθήκες.

Ευχαριστούμε την εταιρεία GET2WORK, που μας παρείχε δωρεάν την πιλοτική εφαρμογή Get exam-ready challenge στην πλατφόρμα Ativity.

«Η χρονιά που ζήσαμε...»

Πώς οι νέοι φοιτητές βίωσαν τα πρώτα τους εξάμηνα... στο σπίτι

Μέρος Β΄

Τι τους ωθούσε να παραμένουν αισιόδοξοι αναφέρουν πρωτοετείς του ΟΠΑ

της Δέσποινας Αδαμοπούλου, φοιτήτριας Τμήματος Μάρκετινγκ και Επικοινωνίας του ΟΠΑ

Στο τέλος του έφτασε άλλο ένα «ψηφιακό» ακαδημαϊκό εξάμηνο, γεμάτο διαλέξεις, εργαστήρια και φροντιστήρια. Οι πρωτοετείς φοιτήτριες και φοιτητές του ΟΠΑ δεν κατάφεραν να επισκεφτούν τους φυσικούς χώρους του Πανεπιστημίου τους ούτε κατά την εαρινή εξεταστική περίοδο, αφού όλες οι αξιολογήσεις πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά λόγω των δύσκολων συνθηκών που προέκυψαν από την πανδημία.

Οι πρωτοετείς του ΟΠΑ, ωστόσο, το φθινόπωρο θα είναι ήδη... παλιοί, καθώς το καλοκαίρι θα έχει ολοκληρωθεί η εξεταστική διαδικασία εισόδου νέων φοιτητών στο Ίδρυμα για το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022. Με την ευχή της επανόδου από το φθινόπωρο στην καθημερινότητα της ακαδημαϊκής ζωής για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, φετινοί πρωτοετείς μοιράστηκαν με την «ΟΠΑ News» την εμπειρία προσαρμογής τους στο Πανεπιστήμιο τους προηγούμενους μήνες.

Διαλεκτή Καλπαξή, φοιτήτρια Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

■ «Στο άκουσμα πως το πρώτο έτος του Πανεπιστημίου θα διεξαχθεί διαδικτυακά, πιστεύω πως η αντίδραση των περισσότερων δεν ήταν ευχάριστη. Και αυτό γιατί, μετά την εξ αποστάσεως διδασκαλία τους τελευταίους μήνες της τρίτης λυκείου, ανυπομονούσαμε για την άμεση επαφή και αλληλεπίδραση με τους συμφοιτητές και τους καθηγητές μας. Η σκέψη, ωστόσο, πως τα επόμενα εξάμηνα θα βρισκόμαστε σε αμφιθέατρα και αίθουσες του Πανεπιστημίου μάς ωθεί να συνεχίσουμε. Ας εκλάβουμε λοιπόν την καραντίνα ως μία πρόκληση, θέτοντας υψηλούς ακαδημαϊ-

κούς στόχους και αφιερώνοντας τον χρόνο –που ενδεχομένως υπό κανονικές συνθήκες να μην είχαμε– στη συστηματική μελέτη και παρακολούθηση των διαλέξεων».

Πέτρος Αποστολάκης, φοιτητής Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών

■ «Η τωρινή περίοδος είναι για όλους δύσκολη. Πολλές φορές βρίσκουμε τον εαυτό μας σε μία απίστευτη κούραση, μια απαισιοδοξία. Χαίρομαι που μου δίνεται το βήμα να μιλήσω για το ζήτημα αυτό, το οποίο μας αφορά όλους. Δεν πρόκειται να χρησιμοποιήσω στερεοτυπικές φράσεις, που όλους μας έχουν κουράσει. Η αισιοδοξία είναι κάτι υποκειμενικό, που πηγάζει από την καρδιά και τις εμπειρίες του καθενός. Αυτό που έχω να πω είναι: Λίγο ακόμα, και όλοι θα βρεθούμε από κοντά στους διαδρόμους του Πανεπιστημίου, στους δρόμους. Λίγο ακόμα, και η κατάσταση αυτή θα τελειώσει».

Γιώργος Ζαρκάδας, φοιτητής Τμήματος Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας

■ «Το πρώτο έτος ήταν μέχρι τώρα δύσκολο για όλους και ειδικά για τους πρωτοετείς, που έκαναν τη μετάβαση από μαθητές σε φοιτητές διαδικτυακά. Όση προσπάθεια και να καταβάλουν οι καθηγητές για να ελαχιστοποιήσουν τη μονοτονία του διαδικτυακού μαθήματος, δυστυχώς αυτό πάλι θα μοιάζει περισσότερο με online course, παρά με μάθημα. Παρ' όλα αυτά, το lockdown δεν μας αφήνει και πολλές εναλλακτικές, οπότε ο χρόνος που μπορούμε να αφιερώσουμε στο διάβασμα ή σε άλλες δημιουργικές ασχολίες είναι πολύ περισσότερος. Αυτό είναι και το κίνητρό μου, ότι δηλαδή θέλω από αυτή την περίοδο να θυμάμαι, πέρα από την ατελείωτη καραντίνα, πως εκμεταλλεύτηκα τον χρόνο που μου δόθηκε».

ΟΠΑ RUN #3
ΚΥΡΙΑΚΗ 31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2021
Αγώνας δρόμου 5K

Πληροφορίες: aueb.gr/oparun

AUEB Volunteers
το Πρόγραμμα Εθελοντισμού του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ για το ΠΕΔΙΟΝ του ΑΡΕΩΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΥΘΟΠΟΙΑ

ΑΤΛΑΝΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΟΤΕ
ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Φρέσκο γάλα

ALPHA BANK

Chipita

Coca-Cola

Eurobank
Asset Management A.E.Δ.Α.Κ.

GENESIS
pharma

OK!
anytime...markets

sas